

DE ROL VAN SEKSUELE SCRIPTS IN SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG TUSSEN VLAAMSE ADOLESCENTEN

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen
door **01404600 Byn Laura**

Academiejaar 2020-2021

Aantal woorden: 13 953

Promotor :
prof. dr. Vermeulen Gert

Commissaris :
dr. De Coensel Stéphanie

Ondergetekende verklaart dat de inhoud van deze masterproef mag worden geraadpleegd en/of gereproduceerd voor persoonlijk gebruik. Het gebruik van deze masterproef valt onder de bepalingen van het auteursrecht en bronvermelding is steeds noodzakelijk.

Corona verklaring vooraf

De implicaties door de Covid-19 crisis waren aanwezig maar beperkt. De diepte-interviews die afgenomen werden, konden niet face-to-face afgenomen worden en moesten dus via online communicatieplatformen verlopen. Dit kan een impact hebben op de kwaliteit van de dataverzameling aangezien het toch een zeer gevoelig onderwerp betrof.

ABSTRACT

Staggering prevalence figures reveal the presence of sexual harassment among Flemish youth. Passively accepting this, facilitates a culture of normalisation in which this behaviour is shrugged off. When looking for an answer about the origin of this normalisation culture, researchers have come across heteronormative gender roles that can be framed in the traditional heterosexual script. The aim of this research is to uncover the role that sexual scripts play in experiencing and interpreting physical sexual harassment. By conducting 14 semi-structured in-depth interviews, the sexual scripts and perceptions of physical sexual harassment among Flemish youngsters were questioned. Results showed that most of the adolescents had internalised a mixed script that contained both elements of the traditional heterosexual script as well as more modern, egalitarian scripts. There are however still strong indicators for the presence of traditional courtship strategies and the sexual double standard. The adolescents and their environment that internalised a traditional script, were more likely to normalise physical sexual harassment than youngsters with mixed scripts. However, sexual harassment at parties seems to be universally normalised to the point at least half of the girls interviewed felt unsafe. Further research needs to be conducted on this phenomenon and the ways sexual scripts can be influenced to create a shift towards even more egalitarian scripts.

Key words: Sexual harassment, normalisation, adolescents, experiences, sexual scripts, traditional heterosexual script

Sleutelwoorden: Seksueel grensoverschrijdend gedrag, normalisering, adolescenten, beleving, seksuele scripts, traditioneel heteroseksueel script

Word count: 237

VOORWOORD

Toen ik na het afwerken van mijn master in de rechten niet genoeg kon krijgen van het menselijke, gedragswetenschappelijke aspect aan het strafrecht, besloot ik criminologie bij te studeren. Gedurende deze opleiding ondervond ik al snel dat ik op de juiste plaats zat. Hoewel Covid-19 er enkele vreemde jaren van maakte, kijk ik toch nostalgisch terug op mijn studententijd. Ik leg deze masterproef dan ook voor ter behalen van de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen.

Graag wil ik hierbij de kans nemen om mijn achterban in de verf te zetten die mij te allen tijde de vrijheid en ondersteuning bood die ik nodig had om mijn universitaire opleidingen tot een goed einde te brengen. Hierbij wil ik enerzijds mijn ouders, mijn vriend Kristof en mijn vriendinnen bedanken voor de onvoorwaardelijke steun en luisterende oren die zij me steeds opnieuw geboden hebben. Zij moedigden mij aan en gaven mij veerkracht wanneer deze bij mij op een laag pitje stond. Anderzijds bedank ik graag mijn promotor, prof. dr. Gert Vermeulen voor het begeleiden van zowel mijn masterproef in de rechten als voorliggende masterproef in de criminologie. Zijn immer kritische blik en kennis van onschatbare waarde verschaften mij de leidraad om beide eindwerken met trots te kunnen voorleggen. Tot slot wil ik graag mijn commissaris Stéphanie De Coensel bedanken. Ze was bij uitstek mijn klankbord voor al de bedenkingen en bezorgdheden op mijn academisch pad dit jaar en begeleidde mij met veel zorg naar de eindmeet.

INHOUD

Inleiding	1
1. VERKENNENDE LITERATUURSTUDIE.....	3
1.1. What's in a name? Seksueel grensoverschrijdend gedrag.....	3
1.1.1. Prevalentie	3
1.1.2. Afbakening	3
1.2. De seksuele script theorie	4
1.2.1. Het traditionele heteroseksuele script	5
1.2.2. De traditie voorbij?.....	7
1.3. Het oude normaal? Beleving onder de loep.....	8
1.4. De rol van seksuele scripts	9
1.4.1. België	9
1.4.2. Buitenland	10
2. EMPIRISCH ONDERZOEK	13
2.1. Methodologisch	13
2.1.1. Onderzoeksvragen en conceptualisering	13
2.1.2. Onderzoeksmethode	17
2.2. Resultaten: 'Will boys be boys?'	21
2.2.1. Survey.....	21
2.2.2. Interviews	22
2.2.3. De rol van seksuele scripts in de beleving	31
2.3. Discussie.....	35
2.3.1. Seksuele scripts	35
2.3.2. Beleving seksueel grensoverschrijdend gedrag.....	37
2.3.3. Impact van seksuele scripts in de beleving	38
2.3.4. Beperkingen van het onderzoek	39
2.3.5. Aanbevelingen.....	40
2.4. Conclusie	41
3. Rerefenties.....	42
3.1. Boeken	42
3.2. Tijdschriftartikelen	43

3.3.	Overige	52
4.	Bijlagen	I
4.1.	Informatiebrief scholen.....	I
4.2.	Informatiebrief respondenten	III
4.3.	Vragenlijst diepte-interview	V
4.3.1.	Inleiding	V
4.3.2.	Vragen	V
4.4.	Codeerschema's.....	VIII
4.5.	Data Management Plan.....	X
4.6.	Wetenschapspopulariserende samenvatting	XXIII

INLEIDING

Ge weet da ge nie veilig zijt. Ge weet dat er zoveel kan gebeuren met u, gewoon omda ge effe wilt gaan fuiven. (Respondent 13)

Seksueel grensoverschrijdend gedrag ging de laatste jaren uitgebreid over de tong, zowel in de media, de maatschappij als in de academische wereld. De hashtag #MeToo tornde aan de bestaande opvattingen rond seksueel geweld, doorbrak een hardnekkig taboe en richtte onze blik op de prevalentie van grensoverschrijdend gedrag. Onder volwassenen, maar ook bij jongeren.

Reeds enige tijd stuiten onderzoekers op prevalentiecijfers die de wenkbrauwen doen fronsen. Zo wijst de ‘*Sexpert*’ survey erop dat jongeren onder de achttien jaar het meest kwetsbaar zijn voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Uit de bevraging blijkt dat één op vijf vrouwen en één op tien mannen reeds ervaring heeft met seksuele grensoverschrijding vóór de leeftijd van achttien jaar (Buysse et al., 2013).

Dit doet de vraag rijzen: hoe kan seksuele grensoverschrijding zomaar tekeergaan onder Vlaamse jongeren? De buitenlandse literatuur wijst onder meer naar de tolerante houding tegenover dit gedrag die een normaliseringscultuur in stand houdt en zelfs faciliteert. Onderzoekers stoten wereldwijd op verbanden tussen deze normalisering en heteronormatieve genderrollen (Fineran & Bennet, 1999; Tolman et al., 2003; Marston & King, 2006; Gådin, 2012; Hlavka, 2014). Deze genderrollen kaderen in de seksuele scripts van jongeren – cultureel voorgeschreven scenario’s voor gepast seksueel gedrag - en meer specifiek het heteroseksuele traditionele script. De scripts die adolescenten hanteren voor verschillende consensuele interacties hebben daarenboven een invloed op het risico om seksueel grensoverschrijdend gedrag te plegen en/of te ervaren (D’Abreu & Krahé, 2014, 2016; Hust et al., 2016; Hust et al., 2017; Krahé et al., 2007; Schuster & Krahé, 2019a, 2019b; Tomaszewska & Krahé, 2016, 2018). Verontrustende vaststellingen, niet in het minst wegens de gevolgen van seksueel slachtofferschap op het fysiek, mentaal en seksueel welzijn. Dit kan gaan van depressieve gedachten, PTSS en verslavingen tot een laag zelfbeeld, zelfverminking en suïcidale gedachten (Buysse et al., 2014; Romito & Grassi, 2007).

Vanuit een criminologisch perspectief wordt met behulp van de seksuele script theorie onderzocht welke impact het traditionele heteroseksuele script heeft in de beleving en het plaatsen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Tot op heden vond nog geen onderzoek plaats naar de rol van seksuele scripts van Vlaamse jongeren (16-18 jaar) in de beleving van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag gepleegd op en door deze jongeren. Door het bestuderen van zowel hun scripts als hun beleving kan de eventueel aanwezige beïnvloeding worden blootgelegd. Zo wordt aan theoretische kennisvermeerdering gedaan en zal de seksuele script theorie uitgebreid worden door de toepassing in de specifieke context van het onderzoek.

Om dit ambitieuze doel te bereiken, zijn kwalitatieve methoden wenselijk. Het eerste luik bestaat uit een verkennende literatuurstudie die relevante concepten afbakent en de stand van zaken kadert. Het tweede luik omvat het empirische gedeelte. Dit vangt aan met een online wervingssurvey, waarna gebruik gemaakt werd van diepte-interviews. Dit is de methode bij uitstek om seksuele scripts en belevingen te bevragen (Wiederman, 2015). Eenmaal gedocumenteerd zullen aanbevelingen worden geformuleerd om de huidige seksuele scripts van Vlaamse jongeren indien nodig bij te sturen met het oog op het doen dalen van de normaliseringscultuur en daarmee de prevalentie van grensoverschrijdend gedrag.

1. VERKENNENDE LITERATUURSTUDIE

1.1. What's in a name? Seksueel grensoverschrijdend gedrag

1.1.1. Prevalentie

De cijfers van het 'Sexpert' onderzoek leggen een ongemakkelijke realiteit bloot (Buysse et al., 2013). Hetzelfde geldt voor het Kinderrechtencommissariaat (2011): 33% van de jongeren zou seksueel grensoverschrijdend gedrag op school ervaren, 10% in de vrije tijd en 3% bij jeugdbewegingen. Het gros van deze feiten werd gepleegd door een mede-adolescent (Van Haeken et al., 2018). Een recente studie bevestigt deze alarmerende cijfers: van de jongeren die ooit al intiem werden aangeraakt, geeft de helft aan dat het niet met volwaardige toestemming was (International Centre for Reproductive Health, 2020).

Seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren is evenwel geen louter Belgisch probleem. Europees onderzoek in 27 landen wijst op prevalentiepercentages van slachtofferschap tussen 2% en 83% (Krahé et al., 2014). Amerikaans onderzoek stoot op schrijnende cijfers voor middelbare scholieren: 48% van de vrouwelijke leerlingen rapporteert seksuele agressie te hebben ervaren en 34% van de mannelijke leerlingen geeft toe seksuele agressie gepleegd te hebben (Maxwell et al., 2003). Andere studies tonen zelfs prevalentiecijfers van 50%-80% voor vrouwelijke slachtoffers in het middelbaar (Fineran & Bennett, 1999; American Association of University Women (AAUW), 1993). Opnieuw werd de helft hiervan gepleegd door een vriend van het slachtoffer (Young et al., 2009).

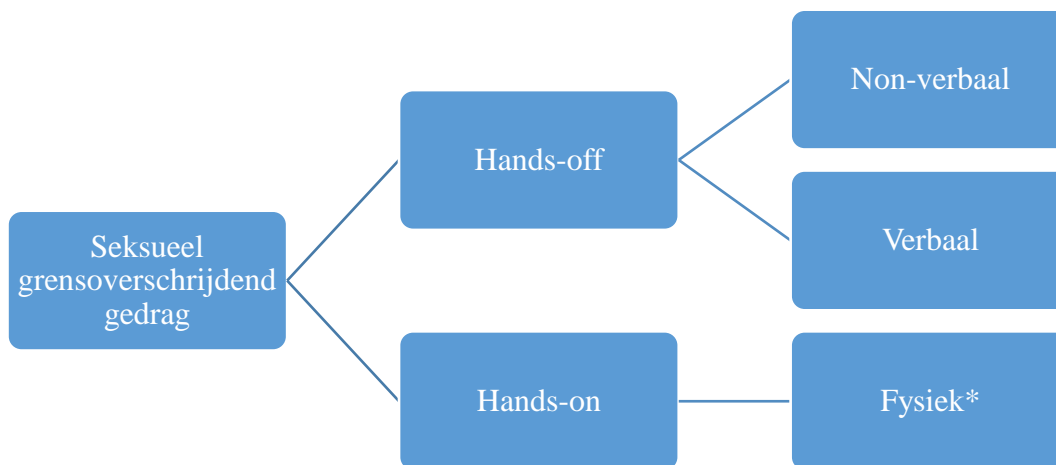
1.1.2. Afbakening

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is geen evident begrip. Elke discipline legt zijn eigen klemtoon. Vanuit psychologisch perspectief ligt de focus op de beleving van het slachtoffer (Hellemans & Buysse, 2013). Vanuit juridische invalshoek wordt het fenomeen gedefinieerd aan de hand van strafbaarstellingen. Het slaat dan op misdrijven als aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, voyeurisme etc. (Stevens & De Boeck, 2020).

Het begrip dekt tevens verschillende ladingen. Bondig gesteld draait het om 'ongewenst seksueel gedrag' (Conley et al., 2016) of toenaderingen van seksuele van aard die de grenzen van het slachtoffer verbaal, non-verbaal of lichamelijk overschrijden. Verbaal seksueel grensoverschrijdend gedrag kan gaan van invasieve vragen tot degraderende opmerkingen.

Non-verbaal kan dan weer slaan op obscene gebaren (De Haas, 2012). Deze twee vormen worden geclassificeerd als hands-off delicten. In het andere geval spreekt men van hands-on delicten (Bolhaar et al., 2018).

Met het oog op een heldere afbakening kiest deze studie voor een neutrale maar gestipuleerde definiëring, met een focus op fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag. Er moet dus sprake zijn van een lichamelijke of hands-on overschrijding. Het gaat om: ‘elke situatie waarin fysieke seksuele aanrakingen of handelingen moeten ondergaan of gesteld worden zonder toestemming’ (Hellemans & Buysse, 2013; De Haas, 2012; Frans & Franck, 2017). Een geldige toestemming houdt in dat zij vrijwillig, geïnformeerd, ondubbelzinnig, specifiek, herroepbaar en door een bekwame persoon dient gegeven te zijn.

De focus ligt specifiek op grensoverschrijdend gedrag gedurende de adolescentie door en op Vlaamse jongeren van 16 tot 18 jaar. De adolescentie wordt gedefinieerd als de periode van 12 tot 18 jaar.

1.2. De seksuele script theorie

Voorliggend fundamenteel onderzoek steunt op de seksuele script theorie. Deze theorie werd in de jaren 70 in het leven geroepen door Simon en Gagnon (1973) maar is nog steeds zeer relevant bij het ontrafelen van sociale leerprocessen en seksuele contacten. Deze denkwijze ontstond als reactie op de biologische en psychologische theorieën omtrent seksueel gedrag (Wiederman, 2015). Simon en Gagnon steunen op de basispremissie dat sociaal gedrag bestaat uit scripts. Het sociaal constructionisme is dan ook nauw verwant met de seksuele script theorie. Centraal in het sociaal constructionisme is dat betekenis gegeven wordt aan bepaalde zaken door de samenleving. Het sociaal leven wordt in interactie met anderen tot stand gebracht.

Dit geldt ook voor seksuele scripts. Dergelijke scripts kunnen beschouwd worden als verscheidene culturele scenario's voor gepast seksueel gedrag. Het leerproces voor deze scenario's vindt plaats op drie niveaus. Het eerste en abstracte niveau is het culturele, gevormd door historisch gefundeerde opvattingen en gevestigde instituties. De media spelen hier een aanzienlijke rol, aangezien zij een grote verantwoordelijkheid dragen in het (be)vestigen van normen en waarden in de maatschappij. Invloed gaat evenwel ook uit van de overheid, het rechtssysteem, onderwijs en religie (Wiederman, 2015). Het tweede niveau is het interpersoonlijke. Hier gaat het om de geleerde, algemene scripts in specifieke situaties af te stemmen op elkaars verwachtingen. Individuen internaliseren de culturele scripts en leren ze af te toetsen in hun eigen omgeving. Het derde en laatste niveau is het intrapsychische script. Dit script komt, na internalisering van de culturele waarden en normen, deels vanuit het individu zelf en hangt af van zijn eigen fantasieën, ervaringen en persoonlijkheidskenmerken (Simon & Gagnon, 1986). De drie niveaus zijn steeds betrokken bij seksuele contacten maar niet altijd elk even dominant (Sakaluk et al., 2013).

Het aanleren van scripts vangt reeds aan op jonge leeftijd: de verschillende opvoeding van jongens en meisjes en het onderscheid in hun seksualiteit (en de nadruk die daarop gelegd wordt), liggen aan de basis van de tweedeling naargelang biologisch geslacht in de traditionele scripts (Bem, 1981; Wiederman, 2005; Sakaluk et al., 2013). Deze seksuele scripts worden voornamelijk geoefend bij seksuele contacten gedurende de adolescentie (Simon & Gagnon, 1973). Het is de periode bij uitstek waarin de seksuele identiteit naarstig verkend wordt. Daarenboven vindt tijdens de adolescentie een intensifiëring plaats van genderrollen. Genderrollen zijn een concrete uiting van de voorgeschreven gendernormen (i.e. sociale normen en regels die bepalen wat gepast gedrag is) (Cislaghi & Heise, 2019). Gender wordt gedefinieerd als de sociale constructie van wat mannelijk en vrouwelijk is (Sanchez et al., 2005). Jongeren ervaren in de adolescentie meer druk om zich naar de traditionele rollen te gedragen (Hill & Lynch, 1983). Adolescenten van 16-18 jaar vormen dus een cruciale doelgroep in het onderzoek naar seksuele scripts (Seabrook et al., 2016).

1.2.1. Het traditionele heteroseksuele script

Seksuele scripts zijn bijgevolg verschillend per seksuele oriëntatie. Zolang elk van beide actoren in een sociale situatie zijn eigen script volgt, zal een telkens gelijkaardige interactie

ontstaan. Er bestaan zeer specifieke scripts, zoals het ‘condoomscript’ (Kyes et al., 1991) of net zeer brede zoals het script voor occasionele (*casual*) seksuele betrekkingen (Timmermans & Van den Bulck, 2018).

Eén van de brede scripts die seksuele relaties en contacten beheerst én die tot op de dag van vandaag ingebed zit in de maatschappij is het traditionele heteroseksuele script (Kim et al., 2007; Aubrey et al., 2019; Seabrook et al., 2016). Hoewel deze dynamiek reeds vroeger bekend was, is het Kim et al. die in 2007 dit label in het leven riep door het samenvoegen van script theorie met de theorie van verplichte heteroseksualiteit (*theory of compulsory heterosexuality*). Deze scripts doen zich voornamelijk voor op het culturele niveau (Kim et al., 2007). Het wordt beschreven als één alomvattend script waarin een deel voorbehouden is voor vrouwen en een deel voor mannen. Het script schrijft voor hoe mannen en vrouwen moeten denken, voelen en zich gedragen in romantische en seksuele relaties (Kim et al., 2007). Mannen worden in dit script geacht seksueel actief, assertief en dominant te zijn. Ze horen de leiding te nemen en te streven naar egocentrisch plezier. Dit gedrag wordt gezien als een teken van mannelijkheid. De vrouwelijke actor daarentegen hoort een passieve en terughoudende houding aan te nemen (Trinh, 2014; Wiederman, 2005; Sanchez et al., 2012). Zij moet zich geïnteresseerd gedragen maar mag niet te gretig ingaan op voorstellen van de man. Ze hoort namelijk seksuele betrekkingen te behouden voor een romantische relatie. Vrouwen moeten als het ware de ‘gatekeepers’ van hun lichaam zijn waarbij zij instaan voor het bewaken van hun grenzen (Wiederman, 2005; Sakaluk et al., 2013). Indien zij van deze rol afwijken, krijgen zij al snel een stigma (e.g. het fenomeen *slutshaming*). Voor mannen geldt evenwel een andere standaard: zij worden verwacht elke opportuniteit tot geslachtsgemeenschap met beide handen te grijpen. Meer nog, ze verkrijgen status door het accumuleren van seksuele partners (Sakaluk et al., 2013; Trinh, 2014; Emmerink et al., 2018; Wiederman, 2005). Een concept beter bekend als de seksuele dubbele standaard, voor het eerst door Reiss (1950) beschreven als normen die mannen en vrouwen aan een verschillende standaard houden met betrekking tot voorhuwelijkse seksuele handelingen. Ondanks de soms dubbelzinnige resultaten in de literatuur lijkt het er toch op dat deze standaard nog steeds zeer aanwezig is (Kreager & Staff, 2009). Het gaat weliswaar niet langer om voorhuwelijkse betrekkingen, maar om seksueel plezier buiten een vaste relatie (Armstrong et al., 2012). De genderrollen in dit script schrijven bepaalde gedragsnormen toe aan de verschillende geslachten. Ze zullen dan ook de meetbare factoren vormen voor het peilen naar de aan- of afwezigheid van het traditionele heteroseksuele script.

De nood om de aanwezigheid van dit specifieke script te onderzoeken is hoog. Tal van studies kwamen tot verontrustende vaststellingen. Zo werd een nefaste invloed vastgesteld op de mentale en seksuele gezondheid van personen die dit script geïnternaliseerd hebben (Emmerink et al., 2016; Sanchez et al., 2012). Specifiek voor vrouwen werd een associatie vastgesteld met verminderde assertiviteit en minder beschermend gedrag op vlak van seksualiteit (Seabrook et al., 2016).

Het gaat evenwel verder. Dit script heeft een invloed op het risico om al dan niet seksueel grensoverschrijdend gedrag te plegen en/of te ervaren (D'Abreu & Krahé, 2014, 2016; Hust et al., 2016; Hust et al., 2017; Krahé et al., 2007; Schuster & Krahé, 2019a, 2019b; Tomaszewska & Krahé, 2016, 2018) Het aanhangen van het traditionele genderrollen werkt een accepterende houding tegenover seksueel grensoverschrijdend gedrag in de hand. Er werden concrete correlaties gevonden met het goedkeuren van geweld, het gebruik van brute kracht of misbruik, verkrachtingsmythes, en zelfs het effectief plegen van seksueel geweld en partnergeweld (Truman et al., 1996; Santana et al., 2006; Fitzpatrick et al., 2004; Finn, 1986, Grubb & Turner, 2012). Er gaat dus een aanzienlijke negatieve impact uit van het internaliseren van deze idealen.

1.2.2. De traditie voorbij?

Het klassieke script wordt evenwel uitgedaagd door alternatieve scripts die de laatste 20 jaar hun intrede deden. Zij bevatten meer egalitaire standaarden waarbij ook vrouwen initiatief mogen nemen tot dates en seksueel contact (Sakaluk et al., 2013; Eaton & Rose, 2011). Die gelijkwaardige initiatie kan onder meer teruggevonden worden in het *casual* seks script, bijvoorbeeld het populaire *hook-up-script* bij studenten (Garcia et al., 2012). In een *casual* seks script hebben individuen seksueel contact louter op basis van verlangen of nieuwsgierigheid maar zonder de intentie om een romantische relatie aan te gaan (Tolman, 2002; Armstrong & Hamilton, 2009; Suvivuo et al., 2010; Wiederman, 2015). Dit script past in de verschuiving weg van de heteroseksuele traditionele scripts. Deze verschuiving vindt niet enkel plaats op het vlak van losse/vaste relaties maar kan ook gaan om het type seksueel contact. Vroeger lag de focus op vaginale seks, daar waar nu orale en anale seks in populariteit gestegen zijn (Heldman & Wade, 2010). Andere studies ontdekken nieuwe scripts die ze als volgt benoemen: een vriendschapscript, een script voor rationele seks, een ervaring-zoekend script, en een script gebaseerd op het uitstellen van seks (Rose & Eaton, 2011; Suvivuo et al., 2010). Maxwell (2007) duidt erop dat individuen regelmatig schipperen tussen scripts naargelang de situatie en

soms tegelijk beroep doen op zowel traditionele als alternatieve scripts. Het internaliseren van scripts is bijgevolg een genuanceerd verhaal (Tolman, 2002).

Er moet opgemerkt worden dat ook dit *casual* script gevaren met zich meebrengt. Gevoelens van objectivering, teleurstelling en disempowerment staken de kop op bij vrouwen (Wade & Heldman, 2012). Er werd daarnaast verschillende malen vastgesteld dat deze cultuur seksueel grensoverschrijdend gedrag faciliteert (Armstrong & Hamilton 2009; Flack et al. 2007; Daigle et al., 2008; Wade & Heldman 2010; Sutton & Simons, 2014).

1.3. Het oude normaal? Beleving onder de loep

De laatste jaren is het bewustzijn rond seksueel grensoverschrijdend gedrag opmerkelijk gestegen. Het doorbreken van dit taboe was broodnodig. Verontrustende prevalentiecijfers duiden erop dat het vijf na twaalf is. De problematiek onder jongeren is reeds langer bekend in de literatuur en verschillende verklaringen worden aangedragen. De biologische stroming en ontwikkelingstheorie stelt dat dit nu eenmaal een fase is waarin adolescenten hun seksualiteit verkennen, alleen en met leeftijdsgenoten (Tolman & McClelland, 2011). De gelegenheidstheorie maakt erop attent dat scholen en plaatsen waar jongeren samenkomen de ideale omstandigheid creëren voor crimineel gedrag door een gemotiveerde dader, beschikbare doelwitten en gebrekkig toezicht (Tillyer et al., 2010). De #MeToo storm toonde echter aan dat het om meer gaat. Het gaat om geweldpleging die verweven zit in dagelijkse interactie, al te vaak getrivialiseerd als ‘plagen’ (Berman et al., 2000). Bij adolescenten wordt schouderophalend gereageerd dat dit nu eenmaal de realiteit is (Mellgren et al., 2017) en dat dat gewoonweg is wat jongens doen (Hlavka, 2014). Onderzoek duidt op het bestaan van een normaliseringscultuur (McCarry & Lombard, 2016; Gadin & Stein, 2017; Hlavka, 2014; Mellgren et al., 2017; Keddie, 2009; Barbara et al., 2017). Het fenomeen normalisering wordt beschreven als het construeren van de ideale gedragsnorm. Individuen worden dan afgestraft of beloond om te conformeren of zich af te zetten tegen deze norm (Sinko et al., 2020). Onderzoek naar deze cultuur stuit op verbanden met heteronormatieve genderrollen (Fineran & Bennet, 1999; Tolman et al., 2003; Gadin, 2012)

Om te bestuderen of enerzijds een dergelijke cultuur heerst onder Vlaamse jongeren en anderzijds deze cultuur een link vertoont met hun seksuele scripts, zal ook de beleving van grensoverschrijdend gedrag bevraagd worden. Deze beleving valt uiteen in een emotioneel en een cognitief luik. In het cognitieve luik wordt nagegaan hoe jongeren dergelijke feiten plaatsen

en in welke mate ze die als ernstig/onacceptabel beschouwen. Een dergelijk verband kan cruciale informatie opleveren met het oog op het beïnvloeden van de normaliseringscultuur en zo het doen dalen van de prevalentie van seksuele grensoverschrijding.

1.4. De rol van seksuele scripts

Omwille van de talrijke omschrijvingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, zullen de gedragingen uit onderstaande studies niet steeds dezelfde inhoud beslaan. Dit is tot op heden nog steeds een groot obstakel in onderzoek naar seksueel slachtofferschap. De conclusies blijven echter zeer relevant gezien het vooral gaat om de rol die seksuele scripts spelen in seksueel ongewenst gedrag.

1.4.1. België

Belgische studies hebben zich voornamelijk toegelegd op de rol van (seksualiserende) media in het aanleren van seksuele scripts. Het is nuttig deze kort te kaderen om zo een inzicht te krijgen in de scripts van Vlaamse adolescenten.

De meest relevante Belgische studie voor dit onderzoek vond nog maar recent plaats in 2020 en is onderdeel van de wereldwijde en lopende ‘Global Early Adolescent Study’. Er werd onderzocht hoe Vlaamse jongeren uit de eerste graad secundair onderwijs denken dat mannen en vrouwen zich horen te gedragen, i.e. hoe de gendernormen in onze maatschappij er vandaag uitzien. De studie toonde aan dat er nog steeds genderstereotypen leven onder Belgische jongeren. Jongens hanteerden meer stereotypen omtrent vrouwelijke kwetsbaarheid en mannelijke kracht dan meisjes, net als een traditionelere attitude omtrent uiterlijk. Tegelijk vertoonden ze meer problemen met het aanvaarden van seksuele diversiteit. De seksuele dubbele standaard bleek ongeveer even hardnekkig aanwezig bij jongens als meisjes (International Centre for Reproductive Health, 2020). De dubbele standaard die in dit onderzoek gevonden werd, ligt in lijn met een studie die 8 jaar eerder werd uitgevoerd. Zo had het woord ‘slet’ bijvoorbeeld een veel negatievere connotatie dan ‘player’. Tevens werd gepolst naar het *casual* seks script. Een groot deel van de respondenten die dit script wel tolereerde, zou het gedrag niet zelf stellen. Verbinding en vertrouwen was zeer belangrijk voor de respondenten (Van Damme & Biltereyst, 2013).

Met betrekking tot de invloed van seksualiserende beelden werd reeds meerdere malen het effect van pornografie en genderstereotypen onderzocht. Kon de ene studie geen direct verband vaststellen (Devos, 2018), vond een andere wel een positief verband tussen het kijken van

pornografie, het aanhangen van verkrachtingsmythes en genderstereotypen en een negatieve houding tegenover #MeToo (Maes, 2018). Wanneer videogames nader werden bestudeerd, resulteerde het gebruiken van een geseksualiseerd vrouwelijk karakter in videospellen in een verhoogde acceptatie van verkrachtingsmythes en tolerantie tegenover seksueel grensoverschrijdend gedrag (Driesmans et al., 2015).

De seksualisering door de media inspireerde het meeste onderzoek. Een uitgebreid onderzoek bestudeerde de seksuele scripts in tienerseries en de wijze waarop Vlaamse adolescenten deze consumeren. Vanuit deze media ging geen beduidend negatief effect uit. Jongeren raken gewend aan seksualiserende media en er treedt zelfs een *fatigue* op. Een opmerkelijk positieve bevinding luidde dat dergelijke reeksen uitgerekend voor een verminderd taboe op seksualiteit zorgden en jongeren zich bijgevolg meer openstelden voor debat (Van Damme & Biltreyst, 2013). Ook werd de link onderzocht tussen seksualiserende media en de zelf- en interpersoonlijke objectivering van Vlaamse jongeren. Er werd een positief verband gevonden tussen de blootstelling aan seksualiserende media en een eigen objectiverend dating script, hetgeen zorgde voor zelfobjectivering van de jongeren (Rousseau et al., 2016).

Er werden geen studies gevonden naar het verband tussen seksuele scripts en het beleven van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

1.4.2. Buitenland

Zowel in de Verenigde Staten als in Europa werd reeds een enorme hoeveelheid aan onderzoek verricht naar de beïnvloeding van seksuele scripts door de media (Kim et al., 2007; Seabrook et al., 2016). Belangrijker voor dit onderzoek zijn de verschillende pogingen tot een beter begrip van de seksuele scripts -ook al werd dit niet altijd zo benoemd- in relatie met de beleving van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Traditionele scripts blijken hardnekkig diep geworteld bij adolescenten en zoals in België merken de meeste studies een seksuele dubbele standaard op. Er waren evenwel enkele studies die deze niet meer konden detecteren. In de Amerikaanse literatuur bestaat op heden onzekerheid over de aanwezigheid van de dubbele standaard (Kreager & Staff, 2009).

Amerikaans onderzoek naar de seksualiteit van jongeren is vergevorderd. Tolman (2003) kwam tot de conclusie dat de verplichte heteroseksualiteitstheorie (*compulsory heterosexuality theory*) -waarop het traditionele script gebaseerd is (Kim et al., 2007)-, samenhangt met de normalisering van seksueel grensoverschrijdend gedrag door adolescenten op school. Uit de

seksuele scripts van jongeren bleek een duidelijk traditioneel script naar voren te komen. Thema's als de seksuele dubbele standaard en het statement *'boys will be boys'* werden teruggevonden. Meisjes verwachten en accepteren daarenboven dat jongens dergelijk gedrag stellen. Aan de andere kant gaan jongens gebukt onder de druk van mannelijke genderrollen die dominantie en seksuele agressie omvatten (Tolman et al., 2003). Tolman (2002) kaderde ook de dilemma's die meisjes ervaren omtrent seksuele verlangens in een kernachtige zin: *'Be sexy but not sexual. Don't be a prude but don't be a slut.'*

Eén van de meest relevante studies voor dit onderzoek is die van Hlavka uit de Verenigde Staten (2014), die op schrijnende wijze deze normalisering en de seksuele scripts van vrouwelijke slachtoffers van 9 tot 17 jaar illustreert. Traditionele genderscripts zitten diep ingebakken in jongeren. Naast het leren omgaan met en manoeuvreren rond seksueel grensoverschrijdend gedrag, bestaat er zelfs een berispende cultuur tussen meisjes indien ze er niet in slagen om agressief gedrag van hun mannelijke *peers* af te schudden. Opmerkelijk was dat ze zich ook bewust waren van deze dubbele standaard. Ze vertellen namelijk dat 'jongens met alles weggomen'. Dit gedachtengoed was een manier van omgaan met en het *de facto* normaliseren van seksuele grensoverschrijding (Hlavka, 2014).

Verder werkt Masters et al. (2012) het onderscheid tussen seksuele scripts op de verschillende niveaus dieper uit. Scripts op een cultureel niveau verschillen in de mate waarin ze worden geïnternaliseerd. Ze concludeerde dat op cultureel niveau het traditionele script zeer dominant was, maar een groot deel van de jongvolwassenen meer alternatieve scripts hanteerde op inter- en intrapersonaal niveau.

Binnen Europa loont het om een blik te werpen op enkele Finse studies. Gezien de liberale Finse cultuur omtrent gender en seksualiteit is dit één van de landen bij uitstek voor het opsporen van alternatieve scripts. Een sterke aanwezigheid van het traditioneel romantisch script doemde op bij adolescente meisjes. Dit script werd wel uitgedaagd door meer moderne, alternatieve scripts. Een script van rationele seks, een ervaring-zoekend script, een script gebaseerd op seksueel verlangen (cfr. Tolman, 2002) en een script gebaseerd op het uitstellen van seks (Suvivuo et al., 2010). Een latere studie toonde aan dat de dubbele standaard nog steeds leeft onder Finse adolescenten (Kaltiala-Heino et al., 2018).

In buurland Zweden diepte Gådin (2012) de beleving van seksueel grensoverschrijdend gedrag op school en processen van normalisering verder uit. Seksueel grensoverschrijdend gedrag kwam frequent voor onder adolescente meisjes. Twee thema's kwamen naar boven: de

onwillige, aarzelende houding om over de feiten te praten -beschreven als '*sexual harassment as a concealed phenomenon*'-, en een romantisch discours waarbij grensoverschrijdend gedrag verward werd met verliefdheid of een relatie. Daarnaast werd een geprezen, symbolische constructie van heteroseksuele mannelijkheid teruggevonden. Deze vaststellingen zouden passen in het kader van de seksuele script theorie. De studie focust evenwel enkel op geweld op meisjes waarbij de plegers steevast jongens zijn en werd gevoerd vanuit feministische invalshoek.

In Schotland werden met een interval van 10 jaar twee studies uitgevoerd waarbij gepeild werd naar de aanwezigheid van genderrollen en normalisering van seksueel geweld bij adolescenten. In die 10 jaar lijkt er niets veranderd te zijn. Beide concepten maken nog steeds deel uit van het dagelijkse leven (McCarry & Lombard, 2016).

Tot slot voorspelden geïnternaliseerde traditionele genderrollen het aanhangen van mythes rond seksuele grensoverschrijding bij zowel mannelijke als vrouwelijke slachtoffers in Nederland (Hartingsveldt & Ditzhuijzen, 2018).

In tegenstelling tot de meerderheid van de bestaande literatuur zal dit onderzoek **geen feministische invalshoek** hebben. De beleving van zowel mannelijke als vrouwelijke slachtoffers zal bevraagd worden. Prevalentiecijfers tonen namelijk aan dat dit geen eenzijdige problematiek is.

Wereldwijd blijft er **onduidelijkheid** omtrent het al dan niet heersen van een seksuele dubbele standaard onder jongeren. Dit onderzoek wil een bijdrage leveren aan het debat.

De seksuele script theorie stamt uit de sociale psychologie. Hoewel dit raamwerk vaak wordt gehanteerd vanuit psychologisch, sociologisch of pedagogisch standpunt, wordt in dit onderzoek een **criminologisch perspectief** toegepast. Enkele studies wijzen erop dat genderstereotypen nog leven onder Vlaamse jongeren. Deze studie wil niet enkel peilen naar het traditionele seksuele script, maar tevens een **verband leggen met de beleving en plaatsing van seksueel grensoverschrijdend gedrag**. Dit is tot op heden nog niet gebeurd.

Tot slot zal niet gekeken worden naar het online mediagedrag van Vlaamse adolescenten maar naar **offline fysieke seksuele handelingen** die gesteld worden **op en door** deze jongeren.

2. EMPIRISCH ONDERZOEK

2.1. Methodologisch

2.1.1. Onderzoeksvragen en conceptualisering

2.1.1.1. *Onderzoeksvragen*

Om de doelstelling van dit onderzoek te bereiken, diende aangevat te worden met het nagaan van de scripts voor consensueel seksueel contact bij Vlaamse jongeren tussen de 16-18 jaar. Hierbij werd de aanwezigheid van het traditionele heteroseksuele script afgetoetst door te peilen naar genderrollen. Bij de beleving van seksuele grensoverschrijding werd zowel het emotionele als het cognitieve bevraagd. Wat betreft dit laatste aspect werd specifiek gepolst naar het inzicht in de ernst van de feiten. Vervolgens werd verder doorgevraagd naar de eventuele aanwezigheid van normalisering of minimalisering en waar dit vandaan zou kunnen komen. Zo kon uiteindelijk bij de data-analyse de link gelegd worden tussen de aanwezige scripts en de mate van inzicht in en acceptatie van grensoverschrijding.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

COV: ‘Wat is de rol van heteroseksuele scripts in het beleven en kaderen van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen Vlaamse jongeren van 16-18 jaar?’

Deze onderzoeksvraag zal beantwoord worden door middel van volgende onderzoeksvragen:

OV1: ‘Wat is het script van Vlaamse heteroseksuele jongeren van 16-18 jaar voor consensueel seksueel offline contact met leeftijdsgenoten?’

OV2: ‘In welke mate leeft het traditionele heteroseksuele script onder Vlaamse jongeren van 16-18 jaar?’

OV3: ‘Hoe kaderen Vlaamse jongeren van 16-18 jaar het ervaren van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag gedurende de adolescentie (12-18 jaar) vanuit hun seksuele scripts?’

OV3a: ‘In welke mate beïnvloed het traditionele heteroseksuele script de beleving van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag van Vlaamse jongeren van 16-18 jaar?’

OV3b: ‘In welke mate beïnvloeden alternatieve scripts de beleving van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag van Vlaamse jongeren van 16-18 jaar?’

In het licht van deze onderzoeksvragen werden 3 hypothesen opgesteld die zullen afgetoetst worden:

Hypothese 1: er zijn nog steeds elementen van het traditionele heteroseksuele script te vinden onder Vlaamse jongeren van 16-18 jaar.

Deze hypothese is gebaseerd op onder meer de Belgische onderzoeken van Van Damme en Biltereyst (2013) en het recente onderzoek van het *International Centre for Reproductive Health* van Universiteit Gent (2020). In deze studies werden steeds traditionele genderrollen onder Vlaamse jongeren gedetecteerd.

Hypothese 2: Vlaamse jongeren van 16-18 jaar en hun omgeving hebben de neiging om fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag te normaliseren indien zij over een heteroseksueel traditioneel script beschikken.

Hypothese 3: Vlaamse jongeren van 16-18 jaar en hun omgeving die geen of weinig elementen van het traditionele heteroseksuele script geïnternaliseerd hebben, hebben de neiging om elke vorm van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag als onacceptabel te bestempelen.

Deze hypothesen werden geïnspireerd door verscheidene onderzoeken die enerzijds een link leggen tussen het hebben van het traditionele script en een meer accepterende houding tegenover seksueel grensoverschrijdend gedrag en anderzijds onderzoek die de normalisering van dergelijk gedrag in verband brengt met het heersen van klassieke genderrollen (zie hoger).

2.1.1.2. *Centrale concepten geoperationaliseerd*

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt gedefinieerd als ‘elke situatie waarin fysieke seksuele aanrakingen of handelingen moeten ondergaan of gesteld worden zonder toestemming’.

Om dit behapbaar te maken voor jongeren werd gebruik gemaakt van het concept ‘ongewenste aanrakingen’. In de wervingssurvey (zie verder) werd dit verwoord als het ‘intiem aanraken of onder druk zetten om hem/haar aan te raken (of meer) zonder dat je het zelf wou’.

Heteroseksuele Vlaamse adolescenten tussen de 16 en 18 jaar

De onderzoekspopulatie werd afgebakend aan de hand van verschillende criteria. Vooreerst moest het gaan om Vlaamse jongeren. Daarnaast werd omwille van praktische en ethische

redenen gekozen om de populatie te beperken tot jongeren van 16 tot 18 jaar. Vanaf 16 jaar hebben jongeren (meer) seksuele ervaring. Verder heerst er een grotere deelnemingsbereidheid bij oudere adolescenten. Tevens hebben jongeren vanaf 16 jaar hebben de leeftijd van seksuele toestemming bereikt in België en kunnen zij juridisch geldig toestemmen tot seksuele handelingen. Een ander cruciaal criterium was hun seksuele oriëntatie. Met het oog op het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag dient het te gaan om een heteroseksuele geaardheid. Er is reeds een uitgebreid theoretisch raamwerk voorhanden voor het heteroseksuele script waar deze studie zal op verder bouwen (Ford, 2020). Er dient opgemerkt te worden dat onderzoek naar de seksuele scripts van LGBTQIA+ individuen ook uiterst noodzakelijk is en aangemoedigd moet worden.

Tot slot was het ook van belang dat de respondenten reeds in aanraking kwamen met fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag gedurende hun adolescentie door een leeftijdsgenoot opdat naar hun beleving zou kunnen worden gepolst. De adolescentie wordt hier gedefinieerd als de periode van 12 tot en met 18 jaar.

Heteroseksueel traditioneel script

Het traditionele heteroseksuele script kan worden geïdentificeerd door het opsporen van genderrollen op het vlak van dating en seksualiteit. Vertrokken werd van de codering die Kim et al. (2007) gebruikten. Deze codering neemt vier specifieke elementen in aanmerking. Het eerste element is de *sexual double standard* (de seksuele dubbele standaard). Dit bestaat uit het vrouwelijke *good girls/gatekeeper* script en het mannelijke *sex as masculinity* script. De volgende elementen zijn *courtship strategies* (verleidingstechnieken), *commitment* (houding tegenover verbintenissen) en *same sex attraction* (houding tegenover homoseksualiteit) voor elk van beide geslachten. Dit werd gecombineerd met de actuele en alomvattende schaal van Seabrook et al. (2016). Deze schaal combineert, in tegenstelling tot zijn voorgangers (Bem, 1974; Mahalik et al., 2003; Mahalik et al., 2005), de elkaar faciliterende genderscripts in één schaal. De onderzoekers komen tot 4 grote elementen: *courtship and commitment*, *men as powerful initiators*, *men value women's appearance* en *sex defines masculinity/women set sexual limits*. Verder werden de uiteindelijk gekozen elementen in dit onderzoek ook beïnvloed door de *Sexual Double Standard Scale* (Gómez Berrocal et al., 2019), de *Sexual Script Scale* (Sakaluk et al., 2013), de *Scale for the Assessment of Sexual Standards among Youth (SASSY)* (Emmerink et al., 2017) en de studie van Hlavka (2014).

Op basis hiervan werd een lijst met de belangrijkste factoren opgesteld waarnaar gepeild wordt in de interviewvragen en gecodeerd wordt bij de data-analyse. De keuze werd gemaakt te

focussen op de meest bepalende en gemeenschappelijke criteria. Een heteroseksueel script wordt beschouwd als traditioneel indien meerdere elementen van *commitment*, *courtship* en de seksuele dubbele standaard kunnen teruggevonden worden:

- **Commitment:** mannen proberen actief een serieuze relatie of enige verbintenis te vermijden. Ze willen niet emotioneel betrokken raken en vinden seks belangrijker dan een monogame relatie. Mannen worden dan ook vaak als niet-loyaal aanzien. Een vrouw daarentegen wil liefst een romantische relatie en is bereid hiervoor opofferingen te maken (Kim et al., 2007).
- **Courtship strategies:** verleidingstechnieken. Het gaat om het normatieve script waarin mannen actief initiatief moeten nemen als *powerful initiators*. Vrouwen nemen dan een passieve houding aan waarbij ze mannen op indirecte wijze proberen te verleiden door een aantrekkelijk beeld van zichzelf te schetsen (Seabrook et al., 2016; Kim et al., 2007). Het uiterlijk van de vrouw en de objectivering van haar lichaam is hier belangrijk.
- **Seksuele dubbele standaard:** de seksuele dubbele standaard bestaat uit verschillende onderdelen.
 - o **Gatekeepers:** het *good girls of gatekeeper* script stelt dat vrouwen hun grenzen moeten bewaken. Regelmatig uit zich dit in een vorm van *token resistance* (i.e. nee zeggen maar ja bedoelen). Het draait om een veroveringsspel waarin de vrouw de man tijdelijk moet afhouden en hij haar barrières moet overwinnen. De vrouw dient haar lichaam te bewaken en zal bekritiseerd worden indien zij daar naar de normen van de maatschappij niet aan voldoet. Er bestaan tal van labels die op vrouwen worden gekleefd met een permissieve seksuele houding (eg 'slet', 'hoer') (Kim et al., 2007; Sanchez et al., 2012; Sakaluk et al., 2013; Seabrook et al., 2016).
 - o **Sex as masculinity:** de mannelijke zijde van de dubbele standaard schrijft voor dat mannen altijd aan seks denken en hiertoe altijd bereid zijn. Seks is een cruciaal teken van hun mannelijkheid. Waar vrouwen hun seksuele partners horen te beperken, geldt dit niet voor mannen. Zij verkrijgen een soort maatschappelijke status door het verwerven van meerdere seksuele partners (Emmerink et al., 2018). Dit zorgt dan ook voor druk op seksueel vlak. Mannen beklemtonen ook graag hun seksuele kunnen met opmerkingen over hun prestaties en geslachtsdeel (Kim et al., 2007).

Bij het onderzoeken van de seksuele scripts moet een onderscheid gemaakt worden naargelang het overnemen van de gevonden culturele, algemene scripts en het eigen script (Krahé et al., 2007). Masters et al. (2012) maakt een opdeling waarin de respondenten in hun persoonlijke scripts verschillend omgaan met de heersende scripts. Het is vooreerst mogelijk dat zij conformereren met de waargenomen traditionele scripts in hun omgeving. Een tweede optie is het vinden van bepaalde uitzonderingen voor zichzelf. Tot slot kunnen de respondenten de culturele scripts willen transformeren. In deze studie zal de derde optie gekenmerkt worden door het zich expliciet afzetten tegen traditionele rollen. Opgemerkt moet worden dat dit een artificiële indeling is en de scripts van respondenten niet steeds strikt in één van de voormelde categorieën vallen. Het gaat louter om een richtlijn.

2.1.2. Onderzoeksmethode

2.1.2.1. *Kwalitatief onderzoek*

Ontologisch wordt de bril van het sociaal constructivisme opgezet. De focus ligt daarbij op de kennis die ontstaat door interactie met anderen. De sociale werkelijkheid is gebaseerd op wederzijdse beïnvloeding van sociale actoren. Voorliggend onderzoek wordt gevoerd op interpretatieve wijze waarbij getracht wordt de wisselwerking en processen te begrijpen. Om deze doelstelling te verwezenlijken, zijn kwalitatieve methoden het meest geschikt. Er wordt gebruik gemaakt van diepte-interviews. Dit is één van de meest gebruikte methoden in kwalitatief onderzoek daar zij waardevolle kennis opleveren over de beleving en de perceptie van respondenten over bepaalde fenomenen (Wiederman, 2015).

2.1.2.2. *Vorbereiding*

Na een uitgebreide literatuurstudie omtrent de seksuele script theorie, de prevalentie en normalisering van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren, en het bepalen van de te bevragen thema's, werd de concrete voorbereiding voor de dataverzameling getroffen. Interviewvragen, informatiebrieven en *informed consent-formulieren* werden opgesteld (zie bijlages 4.1 en 4.2).

2.1.2.3. *Dataverzameling*

1) Steekproef: online survey ter werving van respondenten

De onderzoekspopulatie werd afgebakend als Vlaamse heteroseksuele jongeren tussen de 16-18 jaar die reeds een fysieke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag meemaakten door

een leeftijdsgenoot gedurende de adolescentie (12 – 18 jaar). Omwille van deze criteria werd gewerkt met doelgerichte steekproeven (*purposive sampling*) (Palinkas et al., 2013). Hiertoe werd een beknopte online survey opgezet die peilde naar voormelde factoren. Indien de adolescent hieraan voldeed, werd deze uitgenodigd deel te nemen aan de studie.

Omwille van het gevoelige en taboerijke onderwerp werd een breed net uitgegoid. De survey werd verspreid via scholen, Twitter, Instagram en Facebook. Tevens werd gebruik gemaakt van *snowball sampling*. De voornaamste wervingswijze was het contacteren van scholen in heel Vlaanderen. In totaal ontvingen 57 scholen een informatiebrief met de survey (zie bijlage 4.1). Uiteindelijk stemden 9 scholen in. De wervingssurvey werd 521 keer ingevuld en zo werden 27 geldige e-mailadressen bekomen. Hiervan waren 18 personen bereid deel te nemen. Na het afvallen van 4 personen die niet voldeden aan de deelnemingsvoorwaarden konden 14 geldige interviews afgenomen worden. Wat betreft de omvang van de steekproeftrekking moet gewezen worden op de theoretische saturatie die centraal staat in kwalitatief onderzoek. Dit houdt in dat de data zichzelf beginnen te herhalen en geen nieuwe elementen meer naar boven komen. De homogeniteit van de populatie (door de specificiteit van de steekproef) zorgt er ook voor dat deze saturatie sneller bereikt wordt (Guest et al., 2020). Theoretische saturatie werd bereikt, de survey werd afgesloten en de respondentenwerving werd beëindigd op 31 maart 2021.

2) Diepte-interviews

Dit onderzoek maakte gebruik van half-gestructureerde interviews met een vragenprotocol. Hierbij is de interviewer vrij om af te wijken van de volgorde van de vragen en spelen de te behandelen topics een grotere rol dan de specifieke vragen. Er werd evenwel een vragenprotocol opgesteld om de vraagformuleringen vooraf door te denken (Heldens & Reysoo, 2005). De onderzoeker hanteerde de *probing* techniek waarbij wordt doorgevraagd op de antwoorden van de respondent (Heldens & Reysoo, 2005). Open maar concrete vragen zijn cruciaal voor het peilen naar hun ervaringen. Daarnaast werden ook hypothetische situaties voorgelegd. De respondenten moesten uitleggen hoe hetzij zichzelf, hetzij hun omgeving zou reageren op de voorgelegde scenario's. Deze methode is ideaal omwille van de situationele convergentie en de eerlijke reacties die verkregen worden. Complexe processen kunnen zo gereduceerd worden tot eenvoudige situaties. Het is uitermate geschikt voor het analyseren van iemands beoordeling van een specifieke situatie en zo sociale wenselijkheid te minimaliseren (Hughes & Huby, 2002). Dit omvatte het eerste deel van het interview. Vervolgens werd in het tweede deel gepeild naar hun beleving van seksueel grensoverschrijdend gedrag, zowel op het

emotionele als op het cognitieve niveau. Tot slot werd ook de reactie van de omgeving bevraagd.

De inspiratie voor de interviewvragen kwam uit studies die zowel onderzoek deden naar seksuele scripts, het traditionele script en (de normalisering van) seksueel grensoverschrijdend gedrag (Krahé, 2007; Wiederman, 2005; Hlavka, 2014; Sakaluk et al., 2013; Masters et al., 2012; Seabrook et al., 2016) en de voornoemde toetsingsschalen. Ideaal voor het bevragen van seksuele scripts zijn scenario's als 'hoe ziet een typische date er uit' en 'hoe ziet een typisch eerste seksueel contact er uit'. Concreet werd gepeild naar *commitment*, *courtship*, *gatekeepers* en *sex as masculinity*.

De interviews verliepen door de COVID-19 crisis via Zoom. Videotelefoniesoftware biedt de mogelijkheid om de respondenten zowel te horen als hun lichaamstaal te kunnen zien. Dit compenseert goeddeels het ontbreken van de face-to-face lichaamstaal. Er zijn ook voordelen verbonden aan het online afnemen van een interview. De afstand kan een gevoel van anonimiteit creëren. Hierdoor nemen respondenten mogelijk makkelijker deel aan een interview. Een nadeel kan wel zijn dat respondenten die niet over internet beschikken uit de boot vallen. Dit wordt deels geremedieerd door de huidige pandemie, gezien jongeren over het nodige moeten beschikken om lessen te volgen via Smartschool.

2.1.2.4. Data-analyse

Gedurende het dataverzamelingsproces werd de data-analyse aangevat. De interviews werden afgenomen, verbatim getranscribeerd, gepseudonimiseerd en uiteindelijk geanonimiseerd. Voor het thematisch coderen van de interviews werd softwareprogramma NVivo als ondersteuning gebruikt. Hoewel er geen sprake is van een strikte tweedeling en de inductieve werkwijze ook gecombineerd werd, betreft dit een eerder deductief onderzoek. Er wordt vertrokken van een theoretisch kader dat wordt afgetoetst aan de empirische bevindingen. De *a priori of etic* benadering van Miles en Huberman (1994) werd gehanteerd waarbij het coderen aanvat met een conceptueel kader. De vooraf bepaalde elementen van het heteroseksueel traditioneel script, de onderzoeksvragen en het interviewschema boden belangrijke handvaten bij het identificeren van de (sub)codes. De codeboom onderging meermaals ingrijpende veranderingen en uitbreidingen naar aanleiding van bekomen data uit de interviews. Er werd gebruik gemaakt van de vergelijkende methode, zowel binnen eenzelfde interview als tussen de verschillende interviews (Boeije, 2002). Het doel was het vinden van regelmatigheden, weerspiegeld in het identificeren en categoriseren van elementen en hun onderlinge verbanden

(Mortelmans, 2007). Om het risico te vermijden dat te sterk werd vastgehouden aan de betekeniswereld van de onderzoeker bleven deze codes flexibel en werd bijkomende aandacht besteed aan de neutraliteit en niet-sturendheid van de interviewvragen.

De twee hoofdthema's waren seksuele scripts en de beleving van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag. De codeerschema's zijn toegevoegd in Bijlage 4.4.

2.1.2.5. *Ethische aspecten*

De respondenten kregen op voorhand een informatiebrief en *informed consent-formulier* (zie bijlage 4.2) toegestuurd waarbij zij uitgebreid geïnformeerd werden omtrent het doel van het onderzoek, hun rol, publicatie van de resultaten en alle informatie omtrent de vertrouwelijkheid en anonimiteit van hun gegevens. Zij gaven mondeling op opname toestemming tot het afnemen van het interview en de dataverwerking. Er werd afgeweken van de schriftelijke toestemming op basis van de gerechtvaardigde reden dat de adolescenten mogelijks afgeschrikt konden worden indien zij de documenten moesten printen, handtekenen en terug inscannen aangezien de interviews online werden afgenomen. De respondenten gaven toestemming voor de korte wervingssurvey door deze in te vullen. Verdere informatie omtrent het databeheer kan teruggevonden worden in het bijgevoegde Data Management Plan (bijlage 4.5).

2.2. Resultaten: ‘Will boys be boys?’

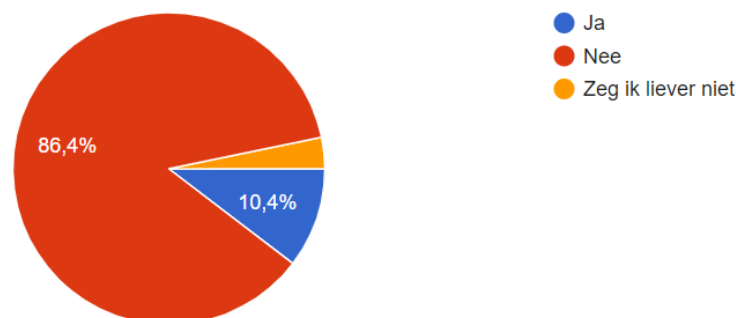
2.2.1. Survey

Hoewel de survey louter een methode van respondentenwerving was, is het toch interessant om de prevalentie van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag onder Vlaamse adolescenten van 16-18 jaar in te schatten. Er werd niet gevraagd naar het geslacht en opleidingsniveau van de respondenten omdat het hier niet ging om een kwantitatief onderzoek en de anonimiteit van de respondenten zoveel als mogelijk bewaard moest blijven. Bijgevolg werden enkel de uiterst essentiële zaken bevestigd. Van alle jongeren die de survey invulden (521 antwoorden werden geregistreerd), was 91,3% heteroseksueel.

Op de vraag of zij gedurende de gestipuleerde periode slachtoffer geworden waren van seksueel grensoverschrijdend gedrag antwoordde 10,4% ja en 3,2% ‘zeg ik liever niet’. De vraag naar slachtofferschap werd vertaald in ‘ongewenste aanrakingen’ in de survey. Deze terminologie zorgde voor een gedragsspecifieke vraag. Dit wordt sterk aangeraden in onderzoek naar seksueel geweld met het oog op het tegengaan van ambiguïteit en onbegrip (Peterson et al., 2011).

Heeft een leeftijdsgenoot (die je wel of niet kent) jou gedurende de adolescentie intiem aangeraakt of onder druk gezet om hem/haar aan te raken (of meer) zonder dat je het zelf wou? Het kan gaan over een aanraking op de borsten, geslachtsdelen, of een andere intieme plek die je niet fijn vond. Het kan ook gaan om een seksuele handeling die verregaander is. Met adolescentie bedoelen we vanaf de leeftijd van 12 jaar tot nu.

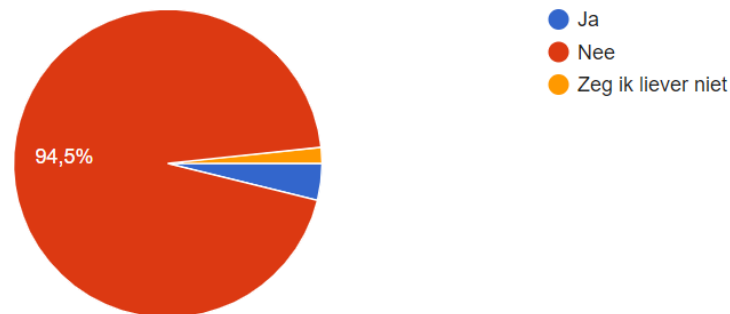
463 antwoorden

Op de vraag of zij ooit zelf deze feiten gepleegd hadden gedurende de adolescentie, antwoordde 3,9% ja en 1,7% ‘zeg ik liever niet’.

Heb jij een leeftijdsgenoot (die je wel of niet kent) gedurende de adolescentie intiem aangeraakt of onder druk gezet om jou aan te raken (of meer) zonder dat deze leeftijdsgenoot het zelf wou? Het kan gaan over een aanraking op de borsten, geslachtsdelen, of een andere intieme plek. Het kan ook gaan om een seksuele handeling die meer verregaand is. Met adolescentie bedoelen we vanaf de leeftijd van 12 jaar tot nu.

415 antwoorden

2.2.2. Interviews

Onder de 14 afgenomen interviews, waren 12 vrouwelijke en 2 mannelijke respondenten. De resultaten zullen per thema en in de volgorde van de onderzoeksvragen worden neergepend.

2.2.2.1. Thema 1: seksuele scripts

Traditionele heteroseksuele script

Courtship

Mannelijke courtship scripts

Het *courtship* script valt uiteen in een mannelijk en een vrouwelijk facet. Het script van de man als initiatiefnemer werd uitgebreid onderzocht. Zes respondenten stelden expliciet dat de man niet per definitie het initiatief moest nemen voor een date of eerste seksueel contact. Ze stelden dat dit eerder spontaan verliep. Herhaaldelijk hadden de respondenten in kwestie dus geen traditionele scripts wat betreft *courtship* maar gaven zij aan dat in hun omgeving wel nog steeds verwacht wordt dat de man initiatief neemt. Dit werd bevestigd door de mannelijke respondenten die merkten dat het meisje vaak wacht op hun uitnodiging. Deze denkwijze werd door sommigen als ouderwets bestempeld.

Ja da wordt in mijn vriendenkring wel meestal open gezegd van 'wacht maar tot hij het doet want hij is de jongen, hij moet de stap zetten'. (Respondent 13)

Of zo altijd van 'oh ma hij doet het [initiatief nemen] niet dus ik zal het niet doen'. Maar ja ik vind dat allemaal dom dat da precies zo kweet nie. Zo voorbehouden wordt voor een bepaald gender, dat vind ik een beetje stom. (Respondent 4)

Daarnaast kwam ook het uiterlijk en de objectivering van het vrouwenlichaam aan bod in mannelijke courtshipscripts. Enkele respondenten legden uit dat sommige jongens een puntensysteem hanteren voor meisjes en er veelvuldig naar verwijzen in hun verhalen over seksueel contact.

zo van 'amai das een hele knappe, [...] zij is een 7/10 waard'. En dat er wordt gezegd van amai hebt ge die in bed kunnen krijgen en is dat niet wat boven uw niveau of is dat nu niet wat te laag gegrepen. [...] (Respondent 2)

Das echt raar ma sommige jongensgroepen gebruiken echt een telsysteem met punten dat ge dan denkt, wow. (Respondent 5)

Vrouwelijke courtship scripts:

Enkele vrouwelijke respondenten vermeldden expliciet hoe ze worstelen met maatschappijbeelden waarbij van de vrouw wordt verwacht dat ze zich aantrekkelijk presenteert maar tegelijk wel zedig gedraagt.

Wat wilt de wereld nu eigenlijk van ons? Want als ik dat doe, ben ik zo, als ik dat doe dan ben ik zo. (Respondent 1)

Ja zo van doe iets mooi aan ma nie te goe want anders ga iedereen u proberen aanraken en op uw kont slaan. Ma alst lelijk is ja dan ist het ook niet goed want dan ga iedereen commentaar geven dat het lelijk is. Dus ge moet zo wa ... en dan moet ge ook opletten met alcohol want als je te veel drinkt dan kunnen mensen misbruik maken en als je niets drinkt dan ben je niet stoer, das allemaal zo ja. (Respondent 10)

Commitment

Het commitment element van het traditionele script kon het minst teruggevonden worden in de dataverzameling. Slechts 1 van de 14 respondenten stelde dat mannen soms niet trouw waren in vergelijking met vrouwen.

Mijn persoonlijke mening is tegenwoordig een relatie is nie echt... ale omdat de jongens nie super loyaal zijn en gij blijft dan toch met een gebroken hart dus. (Respondent 13)

Eén van de mannelijke respondenten (8) met een traditioneel script vond dat mannen en vrouwen voor verschillende redenen seks hadden. Terwijl dit bij mannen om de zin en seks zelf gaat, zou het voor vrouwen meer om intimiteit gaan.

Ja maar elk heeft een ander doel voor seks. Bijvoorbeeld de man zal het doen van 'ik heb behoefte aan seks dus we kruipen snel in bed'. De vrouw is wel meer in bed gaan voor eventueel dicht bij die persoon te zijn, om hem echt te voelen. (Respondent 8)

Seksuele dubbele standaard

De seksuele dubbele standaard bleek zeer aanwezig te zijn in het script van Vlaamse adolescenten. Een groot deel van de respondenten erkent dit en enkele respondenten geven toe deze standaard ongewild en/of onbewust te hanteren. De overgrote meerderheid vindt deze standaard evenwel vreemd of oneerlijk en zet zich er persoonlijk tegen af. Ze stellen wel dat het de overheersende cultuur is onder leeftijdsgenoten. Soms was er geen dubbele standaard aanwezig in hun eigen dichte vriendengroep maar wel bij kennissen of klasgenoten.

Ja ik ga eerlijk zijn ik zou denken dat dat een makkelijk meisje is, makkelijk om naar bed te krijgen van karakter. (Respondent 13)

als ge als vrouw zegt van ik heb er met 10 geslapen dat daar naar gekeken wordt van 'amai ge hebt ook al uw best gedaan' en dat je als man zegt van 'gohja 10 ja'. (Respondent 2)

Meisjes worden vaak *geslutshamed* indien zij seksueel contact hebben met meerdere personen. Dit is niet het geval bij jongens. Seksueel contact wordt aangemoedigd en eerder beschouwd als een trofee.

Als een jongen veel meisjes heeft gehad dan is het van 'oh goed gedaan', als een meisje dat doet dan is het echt van 'oh das een slet en een hoer' enal. (Respondent 7)

En dat jongens daar dan zo trots voor krijgen en meisjes eerder worden aanzien van 'wat doet gij nu' vind ik een beetje onnozel want das eigenlijk exact hetzelfde alleen wordt da gewoon anders aanvaard in de maatschappij. (Respondent 10)

Er is dan ook geen afdoend mannelijk label dat tegengewicht biedt. De woorden *player* of *fuckboy* worden soms in de mond genomen maar de respondenten waren het er over eens dat dit eerder een stoere en positieve connotatie heeft.

Ik vind dat toch anders, als ge slet of hoer, dat heeft een veel negatievere connotatie dan echt zo fuckboy, kweet nie op de een of andere manier klinkt dat nog altijd een beetje stoer. Wat ik eigenlijk ook zelf niet stoer vind maar ja het komt toch nog anders over.. (Respondent 12)

De vrouwelijke respondenten benadrukten herhaaldelijk dat zij de term *fuckboy* hoofdzakelijk onder elkaar als waarschuwing gebruiken om die jongen te mijden en zo niet gekwetst te worden. Niet om een waardeoordeel te vellen over het aantal partners van de jongen.

Gatekeepers/good girls

Ongeveer de helft van de vrouwelijke respondenten had het gevoel dat ze *gatekeeper* van hun lichaam moesten spelen. Ze vertelden dat het niet alert zijn -bijvoorbeeld op fuiven door het drinken van alcohol- steevast resulteerde in ongewenste aanrakingen en misbruik van de situatie door jongens.

Maar ik denk wel dat jongens er van gaan profiteren moesten ze u kunnen zat voeren om iets te doen. Das niet normaal vind ik persoonlijk. (Respondent 13)

Enkele respondenten benoemen ook expliciet dat het aanvoelt alsof het *gatekeeper* script hen wordt opgelegd door de maatschappij. Onderstaande uitspraken tonen duidelijk aan dat eergenoemd traditionele script nog heel erg leeft.

Ja ge hoort vaak mensen vragen 'waarom heb je die zo ver laten gaan?' terwijl dat ik volgens mij, volgens mij zijt gij in geen geval diegene die, ge moet wel uw grens stellen maar niet diegene die moeite moet doen om dat af te houden. [...] Ik denk dat toch wel voor de vrouw vaak nog wordt gewezen op haar verantwoordelijkheid ondanks er volgens mij niet één is. (Respondent 5)

Ik merk wel dat vanaf dat het moment dat ik iets zatter ben of iets meer gedronken heb da jongens ook meer gaan proberen om u aan te raken, en gewoon meer zo dus da ik er wel op moet letten. Want da ik anders wel weet dat mensen echt dingen gaan proberen die ik niet wil en dat ik dan minder oplettend ben, juist doordat ik zat ben. Dus dan vind ik wel dat ik daarop moet letten. Ik vind ook dat ik moet letten op wat ik aanheb want als ik iets verkeerd aanheb dan gebeurt het vaker dat je meer wordt aangeraakt of dat meer mensen op uw kont slaan of dat meerdere iets proberen dus ge moet daar wel mee bezig zijn als meisje. Das gelijk door de maatschappij opgelegd da ge daar moet opletten. (Respondent 10)

Ik denk dat ook dat er ook vaak gedacht wordt van tis aan u als meisje om te zeggen van 'nee ik wil geen seks' of ge gaat er niet op in. En dat van jongens redelijk normaal is dat er gezegd

wordt van 'zeg blijf eens bij mij slapen' en dage dan als meisje zou moeten zeggen 'nee, wij gaan geen seks hebben of er gaat niets gebeuren tussen ons of ik blijf niet slapen'. Ik denk dat dat wel stereotiep is. (Respondent 2)

Sex as masculinity

Seksualiteit als mannelijkheid kwam matig naar boven in de interviews. Een paar respondenten vonden dat mannen hogere seksuele verlangens hebben, meer met seks bezig zijn en een hogere prestatiedruk ervaren. Dit kwam dan tot uiting in opmerkingen die jongens onder elkaar maken om hun seksuele vaardigheden in de verf te zetten.

Het was een keer een jongen die zei 'ja amai ik heb haar echt superhard doen schreeuwen'. (Respondent 13)

Hoewel bijna alle respondenten opmerkten dat jongens voortdurend praten over dit onderwerp en mopjes maken, vonden velen toch dat het seksuele aspect voor vrouwen even belangrijk is, maar zij dit gewoonweg minder uiten door het taboe op vrouwelijke seksualiteit. Er werd slechts in beperkte mate van uitgegaan dat mannen effectief meer met seks bezig zouden zijn. Twee respondenten maakten de denkoefening dat het bij jongens vooral gaat om stoerdoenerij.

Dat hangt denk ik ook allemaal af van persoon tot persoon maar vaak wordt er gedacht dat jongens dat meer nodig hebben, maar ik denk dat dat ni echt zo is en dat dat eerder een masker is dat ze opzetten. En als je met hem alleen bent, dat dat niet is. (Respondent 9)

2.2.2.2. Thema 2: beleving grensoverschrijdend gedrag

Locatie

Opmerkelijk is dat de meeste feiten plaatsvinden op fuiven, scouts of tijdens het daten. Dit in tegenstelling tot de literatuur die rapporteert dat seksueel grensoverschrijdend gedrag het meest op school voorkomt (Kinderrechtencommissariaat, 2011). Er was slechts één respondent (3) die rapporteerde over grensoverschrijding op school.

Taboe

Uit verschillende interviews bleek duidelijk dat er nog veel taboe heerst omtrent seksualiteit en grensoverschrijding. Dit zowel onder vrienden als in de scholen zelf. De meeste scholen van de geïnterviewde jongeren besteden hoegenaamd geen aandacht aan grensoverschrijdend gedrag.

We leren dat niet, we moeten het zelf leren. (Respondent 9)

Op enkele scholen was er sprake van een klasdiscussie. Dit werd steeds enorm geapprecieerd door de respondenten. Daarnaast was het ook opvallend dat ongeveer in de helft van de interviews sprake was van een taboe onder vrienden. Er werd dan niet gesproken onder vriendinnen over seksualiteit, seksuele ervaringen of grensoverschrijding.

Emoties

Wat betreft de emotionele zijde van de beleving werd variatie in de data gevonden. Sommige respondenten kampten met een posttraumatische stress-stoornis en hadden nood aan psychologische begeleiding om de gebeurtenis een plaats te kunnen geven. De impact van de feiten was dan groot.

Want op het moment dat dat gebeurt, is het uw leven dat in elkaar zakt en je weet echt niet waar je naartoe moet. (Respondent 1)

Dan begon ik zo wa mezelf te haten omdat ik, ik zag mijn lichaam en mijn karakter apart want mijn lichaam was gelijk niemeer van mij. Ik ervaarde da meer als een bezit van hem dan, dat hij dat had overgenomen van mij. Dus ik wou gewoon geen eten geven aan mijn lichaam en ik kreeg dan ook agressieaanvallen omdat ik mijn agressie op niets kon uiten. (Respondent 10)

Slachtoffers worstelen tevens enorm met schuldgevoelens en hebben het gevoel dat ze zich moeten verantwoorden. Op het ogenblik dat de vrouwelijke respondenten spreken over hun ervaringen met grensoverschrijdend gedrag proberen zij de onderzoeker duidelijk te maken dat hen geen schuld kan getroffen worden. Er wordt benadrukt dat ze niet dronken waren, geen interesse hadden en dit zeker duidelijk gemaakt hadden, dat ze enkel vriendschappelijk berichten hadden gestuurd, dat ze nooit iets gehint hadden en indien wel dan had de jongen in kwestie het misschien verkeerd verstaan.

En ook schuldgevoel omdat ge echt wel, ik dacht van ja ik had toch meer kunnen doen, ik had toch weg kunnen gaan uit da huis, maar ja langs de ene kant zijt ge bang om die kamer te verlaten dus das zo wa dubbel. [...] Dus da was allemaal zo, ik vroeg mij dan af 'kon ik nie meer hebben gedaan, heb ik dat wel duidelijk aangegeven', ge begint uzelf daar ook wa de schuld van te geven en ook ja. (Respondent 10)

Een aanzienlijk deel van de vrouwelijke respondenten liet de feiten gebeuren en/of vertelde het aan niemand omwille van de reden dat ze niet als aanstellers/overdrijvers/hysterische vrouwen wilden aanzien worden. Een te betreuren vaststelling die aantoont dat dergelijke stereotypen en de angst ervoor nog enorm leven.

Ge durft niets te zeggen eh tis nacht, ge wilt nie iedereen wakker maken, ge wilt nie overdrijven en hysterisch overkomen. (Respondent 6)

De emoties die de respondenten tegenover hun ouders ervaaarden kwamen ook vaak spontaan aan bod. De ouders waren meestal niet op de hoogte. De redenen zijn talrijk: schuldgevoel, angst om teleur te stellen, om niet meer buiten te mogen, of om hun ouders geen verdriet aan te doen.

Ik denk als ge da als ouder zou weten van er is daar iemand die bovenop hun dochter is gekropen die echt haar gepushed en gedwongen heeft, ik denk dat ze 't mij nooit zouden verbieden maar dat ze wel met een minder gerust hart mij zouden laten vertrekken naar de scouts. Ik heb dat ook bewust toen nooit verteld omdat ik dacht van, ik wil niet dat zij ooit ja ongerust zijn of echt bang zijn. (Respondent 2)

Gedrag

Inzicht in ernst

Met betrekking tot het inzicht in de ernst van feiten, is er geen sprake van een zwart-witverhaal. De respondenten beseffen de ernst van de feiten die ze in het achterhoofd hebben wanneer ze deelnemen aan dit onderzoek. Wanneer evenwel werd doorgevraagd, bleek in sommige gevallen dat bij uitstek ongewenste seksuele aanrakingen op fuiven vergeten en genormaliseerd werden. Het ging dan om feiten op de minder ernstige kant van het spectrum van grensoverschrijdend gedrag. Indien er specifiek naar gevraagd werd, benoemden veel respondenten wel dat ze het niet oké vonden dat dit gebeurde op feestjes.

Ja nee tuurlijk kan dat niet. Ik vind dat da, ale das mijn lichaam en zeker iemand die ik niet ken moet daar echt niet aanzitten dus. (Respondent 12)

Velen vertelden evenwel dat het veelvuldig gebeurde en ze hun omgeving dergelijk gedrag reeds zagen normaliseren. De normaliseringscultuur blijkt erg afhankelijk te zijn per school en vriendengroep. Respondent 10 merkt op dat het relativeren van grensoverschrijdend gedrag dat minder ernstig is, zoals op fuiven, eerder met de intentie is om de avond niet te laten verpesten. Het is als het ware een beschermingsmechanisme voor zichzelf om gewoon verder te kunnen gaan.

Op een fuif neemt ge dat dan nog redelijk relatief op omdat ge denkt, dat per ongeluk of is da gewoon een domme mop. [...] Ge gewoon een excuus zoekt voor uzelf om het nie zo erg te maken. (Respondent 10)

De feiten op de meer ernstige kant van het spectrum, werden niet genormaliseerd. Opmerkelijk voor meer ernstigere feiten was de invloed van hun vertrouwen in justitie. Bij enkele respondenten was dit gebrekkig wat betreft zedendelicten. Er heerst een idee van straffeloosheid. Dit geloof maakte het moeilijk om de ernst van de feiten te aanvaarden voor Respondent 1.

Maar ja, ik zeg het, het viel mij wel op dat het idee was dat de kans dat die hier in België ooit gestraft zal worden, is klein. Waardoor dat het extra moeilijk maakte om te aanvaarden dat het erg was wat er gebeurd is. (Respondent 1)

De respondenten zijn daarnaast bezig met de visies van anderen op hen en hun ervaringen. In die mate dat ze daarom de feiten niet willen vertellen, tegenhouden op het ogenblik dat ze gebeuren of ze achteraf minimaliseren.

Verdedigingsmechanismen

Meer dan de helft van vrouwelijke respondenten gaf aan zich frequent niet veilig te voelen en hanteerde uitgebreide verdedigingsmechanismen en preventietechnieken om zich te beschermen tegen seksueel geweld.

Ge weet da ge nie veilig zijt. Ge weet dat er zoveel kan gebeuren met u, gewoon omdat ge effe wilt gaan fuiven. (Respondent 13)

Deze technieken werden aangeleerd door vriendinnen en ouders. Het gaat om een resem van maatregelen: om de 15-30 minuten naar vriendinnen op fuiven sturen met de vraag of iedereen oke is, nooit alleen 's avonds buiten lopen, steeds sleutels tussen de vingers steken, nooit te veel alcohol drinken, geen sexy kledij aandoen, steeds op hun drankje letten, nooit alleen met een jongen naar buiten gaan op een feestje, muziek stiller zetten als ze alleen wandelen, tegen de huizen lopen zodat een auto hen er niet in kan sleuren, niet dronken zijn zonder vrienden in de buurt om een oogje in het zeil te houden.

De eerste regel met mijn vriendinnen als we gaan fuiven, we hebben veel regels van om het halfuur/om het kwartier sturen we een berichtje dat alles oké is. (Respondent 13)

Reactie omgeving

De reactie van hun omgeving na het delen van ervaringen met grensoverschrijdend gedrag was in het algemeen positief en ondersteunend. Dit vooral als het ging om ernstigere feiten. Bij iets meer dan de helft van de respondenten reageerde de omgeving begripvol bij minder ernstigere feiten (bijvoorbeeld ongewenste aanrakingen op een fuif). Een kleiner deel ontving schouderophalende reacties dat dit bij hen ook gebeurt en tegenwoordig normaal is.

Inzicht in ernst

De ouders van de respondenten die op de hoogte waren, reageerden steeds begripvol en vonden de feiten ernstig. Meestal was dit ook het geval voor de dichte vrienden. Het bleken vooral de jongens die het grensoverschrijdend gedrag stellen en hun vriendengroepen te zijn die zulke feiten weglachen. In het onderzoek kwamen zeer veel getuigenissen hieromtrent naar boven.

Ik denk dat da wel zo wa genormaliseerd wordt bij de jongens want 'das oké da we da doen, das gewoon om te lachen das toch nie erg'. (Respondent 10)

Ja das gewoon, ze lachen dat allemaal weg en dan kijken ze naar hun vrienden en dan lachen die ook en dan denkt ge zelf van wtf en dan loopt ge gewoon weg. Omdat da zo genormaliseerd is dat da, das wordt niemeer zo gezien als iets super erg. Da wordt gezien als 'laat me gerust' en dan ga je verder feesten. (Respondent 13)

Das regelmatig dat je passeert en dat er plots een jongen op uw kont kletst ofzo, da wordt niemeer als raar gezien. Als ge erover nadenkt is da wel raar ma op fuiven zelf wordt da nie als raar gezien. (Respondent 13)

Indien het meisjes zelf zijn die onderling seksueel grensoverschrijdend gedrag normaliseren, merkt Respondent 10 opnieuw op dat het volgens haar is om zichzelf te beschermen en er niet bij stil te staan en om nog een leuke avond te kunnen hebben.

Victim blaming

Enkele respondenten hadden beperkte ervaringen met victim blaming. Hierbij werd de schuld deels op het slachtoffer gelegd. Een vriendin van Respondent 2 vroeg zich af of de jongen in kwestie het wel zo bedoeld had toen ze het verhaal van haar vriendin hoorde.

En dan is da van 'ale da is wel onvoorstelbaar, heeft hij da echt gedaan of zijt ge zeker da hij da zo bedoelde want ja hij is al effkes leiding, hij weet toch wel hoe da ge moet omgaan met kinderen en verantwoordelijkheid en zo'. (Respondent 2)

2.2.3. De rol van seksuele scripts in de beleving

'Das gelijk alsof ge een ijsje laat vallen, das erg ma niet zo erg' (Respondent 13)

2.2.3.1. Traditioneel script

Er kon bij 4 van de 14 respondenten een duidelijk traditioneel persoonlijk script teruggevonden worden. Het ging hierbij om twee vrouwelijke en twee mannelijke respondenten. Hierbij conformeerden de respondenten volledig met de traditionele en culturele scripts in hun omgeving. Bij deze respondenten kon de aanwezigheid van een normaliserings- en minimaliseringscultuur vastgesteld worden.

	Traditioneel script	Niet-traditioneel script
# Mannelijke respondenten	2	0
# Vrouwelijke respondenten	2	10

Traditioneel script bij vrouwen

Respondent 6 en haar omgeving hanteerden een duidelijk traditioneel script. Dit was merkbaar aan de data omtrent de factor *courtship* en beide scripts onder de seksuele dubbele standaard. Het *good girls*-script werd vertaald in het beschrijven van de seksuele contacten van een vrouw als levens in een videogame:

Das, zo eerder zo zoeken naar wat ze [jongens] juist willen enzo en dan nog dat het eerder als trofee ook gezien wordt maar als meisje is dat zo, gelijk, in een videogame ofzo dat je drie levens hebt, dan is da zo weer een leven weg snap je, zo zie ik dat een beetje als dat zo niets meende. (Respondent 6)

Haar ervaringen met seksueel grensoverschrijdend gedrag werden zowel genormaliseerd als geminimaliseerd door haar omgeving en de plegers.

Ze [de jongens in kwestie] zijn zo. (Respondent 6)

En als je stop zegt dan stoppen ze ook niet. Ge moet gewoon echt al beginnen wenen voor dat ze stoppen. En als je dan naar huis gaat, dan denk je van 'tis allemaal mijn fout, ik ben hier abnormaal dat ik dat niet wil'. En dan laten die dat lijken alsof dat normaal is. (Respondent 6)

En dan vertelt ge da aan de leiding en dan zeggen ze tegen u 'kijk hij is gewoon zo, ge gaat hem niet kunnen veranderen'. En dan roepen ze hem ook bij hen en dan zeggen ze tegen mij van 'vertel uw verhaal opnieuw' en dan moet je dat verhaal vertellen in zijn gezicht, hij lacht u gewoon uit. Niemand neemt dat zo serieus. (Respondent 6)

Deze reacties deden haar twijfelen aan de rechtvaardigheid van haar eigen emoties.

Respondent 13 en haar omgeving beschikten ook over een traditioneel script. Dit uitte zich in alle factoren van *courtship*, *commitment* en de dubbele standaard. Ze vertelde dat haar omgeving feiten van grensoverschrijdend gedrag even erg vond als een ijsje laten vallen. Het was niet leuk, maar niet zo erg.

Ze vinden het niet zo erg. Het is gewoon 'ja oké das erg ma nie super erg'. Das gelijk alsof ge een ijsje laat vallen, das erg ma niet zo erg. (Respondent 13)

Door de normalisering worden ook ernstigere feiten niet aangegeven bij de politie.

Ale ja zoals ik zei, we nemen da, tis zo genormaliseerd dat wij dat niet meer zo erg vinden.

Het is gewoon gebeurd en we proberen het zo snel mogelijk te vergeten en verder te gaan met het leven. (Respondent 13)

Traditioneel script bij mannen

Daarnaast kon een link worden teruggevonden tussen de scripts van mannelijke respondenten en hun beleving van grensoverschrijdend gedrag. Mannelijke **respondenten 8** en **11** beschikten beiden over een traditioneel script. Er konden elementen van *courtship* en van de dubbele standaard teruggevonden worden in hun scripts.

Euhm ik vind ik ben een beetje ouderwets maar ik vind dat de jongen trakteert. (Respondent 11)

Opmerkelijk was dat alle vrouwelijke respondenten bereid waren het interview met camera te doen, terwijl geen enkele mannelijke respondent hiervoor open stond. Ze ervoeren beide schaamte omtrent de voorgevallen feiten.

Opmerkelijk was ook dat **Respondent 8** met een sterk traditioneel heteroseksueel script de schuld van de feiten zeer expliciet deels op zichzelf nam. Zijn omgeving gaf ook letterlijk aan dat hij zelf mee de schuld droeg van de feiten. Dit vermoedelijk omdat de man in het traditionele script gezien wordt als de sterke en dominante persoon die altijd bereid is om seks te hebben en de situatie controleert. Dit stereotiepe beeld botst met mannelijk slachtofferschap door een vrouwelijke dader.

Ze hebben ook gezegd van klein beetje u eigen schuld ma ook de schuld van da meisje da gij erop hebt ingespeeld en zij heeft voortgedaan. (Respondent 8)

Euh ja een beetje teleurgesteld in mezelf want ge wist, op da moment wist ge zelf dat het toch niet goed ging komen en dat ge dan toch uzelf hebt laten doen en dat ge nie uw rug hebt gekeerd en naar huis zijn gegaan. Dus dat ze ook wel een beetje gelijk hadden dat het mijn schuld was. (Respondent 8)

Respondent 11 heeft de feiten niet aan zijn vrienden verteld omdat hij schrik had voor de reactie van zijn vrienden. Dit kadert opnieuw in het traditionele script waarbij de man sterk en dominant hoort te zijn en zich zeker niet zou mogen laten doen door een vrouw.

[Is er een reden waarom je dat niet verteld hebt?]

Schaamte.

[Uhu...]

Dan vooral de mansmening ook. (Respondent 11)

2.2.3.2. Niet-traditioneel of gemengd script

Het seksuele script van de overige tien respondenten was niet louter traditioneel. Hierbij kan het onderscheid gemaakt worden in de manier waarop de respondenten scripts uit hun omgeving internaliseren. Deze opdeling van respondenten en hun scripts mag niet strikt geïnterpreteerd worden maar dient louter als richtlijn.

	Uitzondering zoeken	Transformeren
# Mannelijke respondenten	0	0
# Vrouwelijke respondenten	2 ¹	8 ²

¹ Dit was het geval voor respondenten 2 en 9.

² Dit was het geval voor respondenten 1, 3, 4, 5, 7, 10, 12 en 14.

Inhoudelijk waren de scripts soms een mengeling van hetzij wel *courtship* en/of *commitment*, maar geen dubbele standaard hetzij wel een dubbele standaard zonder verdere genderrollen. De meeste scripts waren geen zwart-witverhalen. Hoewel dus steeds van het traditionele script vertrokken werd, konden wel egalitaire deelscripts teruggevonden worden. Het ging hoofdzakelijk om twee deelscripts. In het eerste kon seks *casual* zijn en werd het motief voor seks beschreven als verlangen, nood of plezier van zowel de vrouw als de man. Er waren verschillende respondenten die ervaring hadden met het concept '*friends with benefits*'. Hierbij hebben twee vrienden occasionele seks louter voor het plezier. Er was een duidelijke afzetting aanwezig tegen de heersende dubbele standaard.

Ik vind da zo raar die labels omda als ge da graag doet dan vind ik dat ge da wel moet doen.

Ik vind dat ik niet de persoon ben om daar een oordeel over te geven want das gewoon een meisje haar keuze en dat zegt niets over haar karakter, dat zegt gewoon dat ze graag seksueel contact heeft en das kei normaal das gewoon iets menselijk dus. (Respondent 10)

Het is uw leven en als gij dat wilt doen en ge zijt er comfortabel mee, vind ik niet dat ge een slet zijt. (Respondent 3)

Het tweede gevonden script zette zich specifiek af tegen het element van de man als initiatiefnemer van het traditionele script. In dit nieuwe script kunnen beide partijen initiatief nemen en is dit niet voorbehouden voor de man.

Ik denk dat het van beide kanten kan komen eigenlijk, dat er geen typische vrouwelijke of mannelijke opdracht is om dat af te spreken. (Respondent 2)

Bij de gemengde scripts was een veel beperktere mate van normalisering aanwezig. Opmerkelijk was wel een blijvende normalisering van lichtere feiten waarbij ongewenste aanrakingen op fuiven het voorbeeld bij uitstek waren. Het ernstbesef van de respondenten met gemengde scripts varieerde matig onderling: de ene respondent vond het onacceptabel, de andere respondent reageerde schouderophalend. In bepaalde gevallen konden tegenstrijdigheden opgemerkt worden. Bijvoorbeeld Respondent 2 besefte de ernst en verzette zich fors tegen de feiten op het ogenblik zelf maar minimaliseerde deze achteraf tot 9 keer toe gedurende het interview.

Natuurlijk ben ik mij er ook wel van bewust dat er, voor mij is er niets gebeurd, ale er is iets gebeurd en uiteindelijk is er toch niets gebeurd. (Respondent 2)

Er blijkt ook duidelijk uit verschillende interviews dat respondenten toen ze jonger waren (12-15 jaar), bepaalde ongewenste aanrakingen als ‘normaal’ beschouwden, de ernst er niet van begrepen en er dus ook met niemand erover spraken net omdat dergelijke feiten geaccepteerd leken. Ze voelden zich wel ongemakkelijk tijdens maar konden niet goed vatten waarom. De respondenten leggen uit dat ze bij het opgroeien, na de #MeToo-storm en door te lezen over grensoverschrijding op (sociale) media, er nu wel de ernst van inzien en dit nu niet meer zouden toelaten. Het besef groeide duidelijk samen met de media-aandacht ervoor. De informatie die ze lazen ging onder meer over getuigenissen, feminisme, gelijke rechten en over wat seksueel grensoverschrijdend gedrag precies inhoudt.

Ik denk rond het derde middelbaar ofzo, omdat dat toen meer werd besproken ook in de media enzo en omdat ik dan echt zeg maar meer begon te lezen zeg maar over feministen en over gelijke rechten en die dingen en over ja andere movements in die categorie. Toen realiseerde ik me echt wel van oké, da kunt ge echt niet weglachen en als je dit blijft weglachen gaan ze gewoon denken dat dat oké is om te doen. Dus ge moet echt van in het begin duidelijke grenzen stellen en dat doe ik nu ook gewoon nog altijd. (Respondent 3)

2.3. Discussie

Het doel van dit onderzoek was om de rol die seksuele scripts spelen in de beleving van fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag te ontrafelen. Dit in het licht van de hoge prevalentie ervan en de normaliseringscultuur die daarmee gepaard gaat (Buysse et al., 2013; International Centre for Reproductive Health, 2020; Hlavka, 2014, McCarry & Lombard, 2016). Deze probleemstelling werd onderzocht door het afnemen van diepte-interviews bij 14 Vlaamse, heteroseksuele jongeren tussen de 16 en 18 jaar die in contact kwamen met fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het onderzoek werd opgedeeld in drie verschillende fasen. Vooreerst werd bevraagd wat de huidige scripts van de jongeren waren voor een eerste date en eerste seksueel contact. Daarna werd concreter gepeild naar de aan- of afwezigheid van het heteroseksuele traditionele script. Tot slot werden de respondenten bevraagd over hun ervaring met en beleving van grensoverschrijdend gedrag, en de reacties van hun omgeving op deze gebeurtenis.

2.3.1. Seksuele scripts

Bij de overgrote meerderheid, namelijk bij 10 op de 14 respondenten kon een **gemengd script** teruggevonden worden. Het ging om een combinatie van traditionele elementen van *courtship*,

commitment en de dubbele standaard met meer moderne en egalitaire denkbeelden. Dit is gelijkaardig aan gevonden literatuur (cfr. Tolman, 2002; Suvivuo et al., 2010). 8 van de 10 respondenten zetten zich expliciet af tegen traditionele, culturele elementen. 2 van de 10 respondenten maakten in hun persoonlijke script een afwijkende uitzondering op bepaalde elementen van het traditionele script.

De elementen van *courtship* die teruggevonden konden worden, waren voornamelijk het *men as powerful initiators* aspect. Van de man wordt nog steeds verwacht dat hij het initiatief neemt om de vrouw mee op date te vragen. Er werd evenwel herhaaldelijk opgemerkt dat de respondenten dit maar een oubollige verwachting vonden en dat ze zelf ook het initiatief durven nemen om de andere op date te vragen. Met betrekking tot seksueel contact werd door de meerderheid gesteld dat beide partijen dit samen en spontaan aanvatten. Andere factoren zoals ervaring, leeftijd of spontaniteit speelden eerder een rol. Er kan bijgevolg een meer egalitair script worden gevonden waarin initiatief niet geslachtsgebonden is. Verder werd gevonden dat bepaalde jongensgroepen een puntensysteem hanteerden voor het systematisch beoordelen van het uiterlijk van meisjes. Dit is een schoolvoorbeeld van het objectiveren van het vrouwelijke lichaam.

Het meest opvallende traditionele element dat in bijna alle interviews naar boven kwam, was **de dubbele standaard**. De seksuele dubbele standaard valt uiteen in twee facetten: het *gatekeeper/good girls* script voor vrouwen en het *sex as masculinity* script voor mannen. Wat betreft het vrouwelijke *gatekeeper* script zijn er drie zaken die er met kop en schouders bovenuit steken. Ten eerste het etiketteren van meisjes. Alle respondenten bevestigden dat *slutshaming* in hun omgeving frequent voorkwam. Ten tweede doemde een schrijnende realiteit op uit de interviews die aantoont dat meisjes zich dikwijls onveilig voelen en waarbij hen de taak wordt opgelegd om hun lichaam te bewaken, zeker en voornamelijk in de context van fuiven. Ze nemen die taak ter harte en ontwikkelen verdedigings- en preventiemechanismen. Indien zij falen hierin wordt een groot schuldgevoel ervaren. Ten derde worstelden bepaalde respondenten met gendernormen rond vrouwelijke seksualiteit (cfr. Tolman, 2002). Wat betreft het mannelijke script komen ook twee zaken naar boven. Vooreerst willen jongens hun mannelijkheid benadrukken door ‘stoer’ te praten over seksuele ervaringen of hier vulgaire mopjes over te maken. Daarnaast volgt uit de interviews dat de woorden ‘*player*’ en ‘*fuckboy*’ een eerder positieve en stoere connotatie hebben. Voor jongens wordt het hebben van vele sekspartners nog steeds positief beoordeeld en als trofee beschouwd. Hieruit kan geconcludeerd worden dat jongens en meisjes voor dezelfde seksuele ervaring nog steeds duidelijk anders

beoordeeld worden. Voorgaand onderzoek in België kan op dit vlak bevestigd worden (International Centre for Reproductive Health, 2020; Van Damme & Biltereyst, 2013).

Hier waren evenwel ook **egalitaire elementen** te vinden die duidelijk maakten dat veel respondenten over een gemengde script beschikken. Respondenten vonden het voor de vrouw ook mogelijk om *casual* seks te hebben op basis van een verlangen of plezier. Dit hoefde niet per se binnen een vaste relatie zoals het traditionele script voorschrijft. Belangrijk hierbij is dat de respondenten zelf geen probleem hadden met een meisje dat *casual* seks heeft, maar wel zien in hun omgeving dat meisjes hiervoor veroordeeld en geëtiketteerd worden. Zij spraken zich meermaals expliciet uit tegen deze ongelijke standaard. Dit kan benoemd worden als het willen transformeren van de culturele scripts waarbij de respondenten zich **afzetten tegen de aanwezigheid van dubbele standaard** in hun omgeving.

Bij de overige vier respondenten werd een overweldigend **traditioneel script** vastgesteld. Dit gold zowel voor hun persoonlijk script als dat van hun omgeving. Er kon bij deze respondenten conformiteit met het culturele script vastgesteld worden.

Uit deze vaststellingen kan voor onderzoeksvraag 1 en 2 geconcludeerd worden dat het traditionele script nog deels leeft onder Vlaamse jongeren, zij het bij 10 van de 14 respondenten met een egalitaire saus over. De data **bevestigen de eerste hypothese** die stelt dat er nog steeds elementen van het traditionele script vindbaar zijn onder Vlaamse jongeren (cfr. Van Damme & Biltereyst, 2013; International Centre for Reproductive Health, 2020).

2.3.2. Beleving seksueel grensoverschrijdend gedrag

Met betrekking tot de beleving van grensoverschrijdend gedrag werd een onderscheid gemaakt tussen de emoties en het cognitieve element dat resulteert in gedrag van de respondenten zelf en de reactie van de omgeving.

Met betrekking tot de **emoties** van de respondenten was er in veel gevallen sprake van een groot schuldgevoel. Eén van de mannelijke respondenten nam de schuld zelfs expliciet voor de helft op zichzelf. Bij de mannelijke respondenten kwam er ook een opvallend element van schaamte bij. Daarnaast hadden enkele vrouwelijke respondenten de angst om als ‘hysterisch/overdrijver/aansteller’ te worden beschouwd. Dit in dergelijke mate dat ze soms het geweld ondergingen of er met niemand over spraken. Dit werd in de hand gewerkt door het lage vertrouwen in justitie op vlak van zedendelicten. Deze emoties kunnen gekaderd worden binnen het **traditionele script**.

Hoewel de respondenten inzicht hadden in de ernst van de feiten waarvoor ze zich hadden aangemeld, waren er zowel bij de respondenten als in hun omgeving elementen van **normalisering** te identificeren indien het ging om lichtere feiten. Ongewenste aanrakingen op fuiven waren bij alle respondenten veel voorkomend en werden vaak als normaal beschouwd door hun omgeving. De plegers zagen dit gedrag als ‘cool’ en lachten erom met hun vrienden. In de vriendengroep van de respondenten werden de feiten hetzij ernstig genomen, hetzij schouderophalend ontvangen. In dat laatste geval ging dit gepaard met de boodschap dat het bij iedereen wel gebeurt en dat het nu eenmaal zo is (cfr. Hlavka, 2014). Een respondent vermeldt dat dit mogelijk een vorm van zelfbescherming is om de feiten niet te hoeven erkennen en verder te kunnen gaan met hun avond. Indien het om ernstigere feiten ging, reageerde de omgeving in bijna alle gevallen wel ondersteunend. Een betreurenswaardige vaststelling was daarnaast dat ongeveer de helft van de vrouwelijke respondenten zich dikwijls **niet veilig** voelt en als antwoord daarop verschillende verdedigings- en preventiemechanismen heeft ontwikkeld. Deze werden aangeleerd door de ouders of uitgewisseld onder vriendinnen.

2.3.3. Impact van seksuele scripts in de beleving

Uit de diepte-interviews bleek dat de respondenten regelmatig **hetzelfde script** hanteerden **als hun omgeving**, meer concreet hun vriendengroep. Dit is in lijn met vroeger onderzoek (Brechwald & Prinstein, 2011; Masters et al., 2012). Het viel minder frequent voor dat iemand zich hiertegen afzette. Bij de vier respondenten waarbij een hoofdzakelijk **traditioneel script** werd vastgesteld bij henzelf en hun omgeving, heerste duidelijk een cultuur van **normalisering** van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij de twee vrouwelijke respondenten werden de feiten weggelachen en genormaliseerd, ook als de gebeurtenis als eerder ernstig kon worden beschouwd. Ongewenste aanrakingen worden beschreven als ‘even erg als een ijsje laten vallen’. Bij de twee mannelijke respondenten kwam het traditioneel script vooral met aanzienlijke gevoelens van schaamte en taboe. Dit werd zowel impliciet zichtbaar door het niet aanzetten van de webcam als expliciet door het te benoemen. Bij de respondenten met **gemengde scripts** was taboe en **normalisering in mindere mate aanwezig**. De feiten werden ernstiger genomen en minder getolereerd. Deze scripts werden voornamelijk aangeleerd via (sociale) media.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat ook deze studie, in lijn met de vorige studies, bevestigt dat het hebben van een heteroseksueel traditioneel script negatieve gevolgen met zich kan meebrengen (Emmerink et al., 2016; Sanchez et al., 2012; Seabrook et al., 2016; Hlavka, 2014).

De respondenten die een meer gemengd en egalitair script bezaten, reageerden over het algemeen minder normaliserend en ervarden minder schaamte en taboe. De omgeving ondersteunde het slachtoffer beter in het verwerkingsproces. Er kan besloten worden dat **hypothese 2 en 3 bevestigd** werden. Er moet echter aangestipt worden dat ongewenste aanrakingen op feestjes over bijna de hele lijn genormaliseerd werden en zeer voorkomend waren. Dit noopt toch tot enige bezorgdheid.

2.3.4. Beperkingen van het onderzoek

2.3.4.1. *Bias*

Het is mogelijk dat een bias in de respons is geslopen wanneer sommige respondenten aangeven dat zij zelf geen dubbele standaard hebben maar dat dit wel merkbaar is in hun omgeving. Het is mogelijk dat de personen die bereid waren deel te nemen aan de interviews al een interesse en/of opener beeld over het onderwerp hadden dan de jongeren die geen interesse hadden in een deelname (Malterud, 2001).

2.3.4.2. *Mannelijke respondenten*

Gezien er slechts twee mannelijke respondenten deelnamen, is voorzichtigheid geboden in het trekken van conclusies. Oorspronkelijk hadden meer mannelijke respondenten zich aangemeld voor het onderzoek, maar een deel bleek niet in aanmerking te komen. Idealiter had deze studie resultaten met meer mannelijke respondenten voorgelegd.

2.3.4.3. *Sociale wenselijkheid*

Er is steeds de mogelijkheid dat de respondenten soms een sociaal wenselijk antwoord gaven. Hieraan werd zo veel als mogelijk tegemoet gekomen door het gebruiken van hypothetische situaties en het niet sturen van de antwoorden op de interviewvragen. Een sociaal wenselijk antwoord kan evenwel niet met 100% zekerheid voorkomen worden (Bergen & Labonté, 2019).

2.3.4.4. *Representativiteit*

Tot slot moet ook nog opgemerkt worden dat het gaat om een kwalitatief onderzoek. Hierbij kunnen geen sluitende conclusies kunnen worden geëxtrapoleerd naar de brede maatschappij. Hoewel 14 interviews voor een kwalitatief onderzoek ruim kan volstaan, mag niet dezelfde standaard gehanteerd worden als in kwantitatief onderzoek (Dinklo, 2006; Malterud, 2001). Het gaat nog steeds enkel om de visie van de 14 respondenten die bevraagd werden.

2.3.5. Aanbevelingen

2.3.5.1. *Toekomstig onderzoek*

Toekomstig onderzoek dient te gebeuren naar hoe de seksuele scripts van jongeren concreet kunnen beïnvloed en aangepast worden om zo te evolueren naar een overheersend egalitair script waarbij de dubbele standaard inboet aan relevantie. Daarnaast kunnen studies naar seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren op fuiven ook aangemoedigd worden aangezien dit onderzoek aantoont dat dit een veelvoorkomende problematiek is.

2.3.5.2. *Beleidsmatig*

Het vertrouwen in justitie blijkt zeer laag te zijn onder jongeren wat betreft zedendelicten. Dit droeg soms bij tot het moeilijk aanvaarden van de ernst van de feiten. Het is wenselijk om verder het seksueel strafrecht en de effectiviteit en efficiëntie van politie en justitie bij te schaven. Het is belangrijk dat seksueel geweld een prioriteit blijft voor het parket en seponering tot een minimum wordt beperkt. Hierover duidelijker communiceren naar burgers kan een relevante impact hebben.

2.3.5.3. *Scholen*

De respondenten waren het er allemaal over eens dat seksualiteit, toestemming en grensoverschrijdende gedragingen nog steeds taboe waren. Op school werd nagenoeg geen tijd besteed aan dergelijke onderwerpen. Nochtans blijken scholen een belangrijke socialisatiecontext te zijn (Berten & Van Rossem, 2010). De respondenten stellen dat ze hun kennis opgedaan hebben via (sociale) media en ervaren een gebrek aan uniforme uitleg en debat. Scholen zitten in de ideale positie om aan deze nood tegemoet te komen. Indien aan deze thema's lessen zouden gewijd worden, lijkt het ook wenselijk om de prevalentie en normalisering van grensoverschrijdend gedrag aan te kaarten. Hetzelfde geldt voor de traditionele scripts en voornamelijk de dubbele standaard die hierbij komt kijken. Deze studie toont aan dat het bespreken van seksuele grenzen en genderopvattingen broodnodig is. Tot slot is een betere ondersteuning rond de gevoelens die slachtoffers ervaren noodzakelijk.

Om dit te verwezenlijken, zijn verschillende opties voorhanden. Er kan gevraagd worden aan belangenorganisaties zoals PUNT.vzw om een infodag te geven aan de leerlingen of de handvaten aan te bieden aan de leerkrachten. Er moet ook geduid worden op de concrete aanbevelingen van Sensoa. Bij twijfel omtrent voorvallen, kan steeds het Vlaggensysteem gebruikt worden om seksueel gedrag in te schatten (Frans & Franck, 2017). Daarenboven toont

deze studie het onontbeerlijke belang aan van het bespreken van stereotiepe opvattingen over mannen en vrouwen (*Lesgeven over grenzen en weerbaarheid: lestips - . . . , z.d.*).

2.4. Conclusie

Voorliggend onderzoek toont aan dat er nog steeds elementen van het traditionele heteroseksuele script te vinden zijn onder Vlaamse jongeren. De meeste respondenten beschikken evenwel over een eerder gemengd script waarbij zij zich afzetten tegen het traditionele script en een meer egalitair script geïnternaliseerd hebben. De respondenten die over een traditioneel script beschikten, hielden er een grotere normaliseringscultuur op na. Een blijvende en schijnbaar hardnekkige problematiek bij het relaas van alle jongeren is het normaliseren van lichtere feiten van grensoverschrijdend gedrag, voornamelijk in het uitgaansleven. Daarnaast was de aanwezigheid van de seksuele dubbele standaard onder jongeren opvallend. Tot slot werd ook nog steeds een groot taboe vastgesteld op scholen rond (vrouwelijke) seksualiteit en seksuele grensoverschrijding. Dit faciliteert de reeds aanwezige normalisering. Het zou evenwel net hun taak moeten zijn om leerlingen te doceren over de zaken waarmee ze dagelijks in contact komen en die bijdragen tot hun fysieke en mentale gezondheid. De onveiligheidsgevoelens en verdedigingsmechanismen die een aanzienlijk deel van de respondenten noodgedwongen ontwikkelden, zijn hier het bewijs van.

3. REREFENTIES

3.1. Boeken

Boeije, H. (2010). *Analysis in Qualitative Research*. Sage Publications Ltd.

Buysse, A., Enzlin, P., Lievens, J., T'Sjoen, G., Van Houtte, M., Vermeersch, H., Dewaele, A., Caen, M., Elaut, E., Vermeire, K., Hellemans, S., Hendrickx, L., Pinxten, W., Symons, K., Vandamme, J., Van Houdenhove, E., Van Caenegem, E., Wierckx, K., dos Santos Santiago, A., Schamp, J., Van Hevele, E., & Brants, S. (2013). *Sexpert: basisgegevens van de survey naar seksuele gezondheid in Vlaanderen*. Academia Press.

Frans, E., & Franck, T. (2017). *Sensoa Vlaggensysteem*. Garant.

Gagnon, J. H., & Simon, W. (1973). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality*. Aldine Books.

Hellemans, S. & Buysse, A. (2013). Seksueel grensoverschrijdend gedrag. In Ann Buysse, M. Caen, A. Dewaele, P. Enzlin, J. Lievens, G. T'Sjoen, M. Van Houtte, et al. (Eds.), *Seksuele gezondheid in Vlaanderen* (pp. 217–240). Academia Press.

Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2020). *Qualitative Research Methods*. Sage Publications Ltd.

Hill, C. & Kearl, M. A. (2011). *Crossing the line: Sexual harassment at school*. AAUW

Hill, J. P. , & Lynch, M. E. (1983). The intensification of gender-related role expectations during early adolescence. In J. Brooks-Gunn & A. Petersen (Eds.), *Girls at puberty*. (pp201-228). Plenum.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed.). Sage Publications Ltd.

Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Acco.

- Stevens, L. & De Boeck, M. (2020) Hoofdstuk 1: Seks in het strafrecht. In K. Goethals, M. DeBoeck, T. Dilliën, W. Huys, & A. Nuyts (reds.). *Handboek behandeling van seksueel afwijkend gedrag*. (pp. 11-37). Gompel & Svacina
- Tolman, D. (2002). *Dilemmas of desire: Teenage girls talk about sexuality*. Harvard University Press.
- Carpenter, L., & DeLamater, J. (Eds.). (2012). *Sex for Life: From Virginity to Viagra, How Sexuality Changes Throughout Our Lives*. NYU Press.
- Wiederman, M. W. (2015). Sexual script theory: past, present and future. In J. DeLamater & R.F. Plante, *Handbooks of sociology and social research. Handbook of the sociology of sexualities*. (pp. 7–22). Springer International Publishing AG.

3.2. Tijdschriftartikelen

- Armstrong, E., England, P., & Fogarty, A. C. K. (2012). Accounting for Women’s Orgasm and Sexual Enjoyment in College Hookups and Relationships. *American Sociological Review*, 77(3), 435–462.
- Aubrey, J. S., Yan, K., Terán, L., & Roberts, L. (2019). The Heterosexual Script on Tween, Teen, and Young-Adult Television Programs: A Content Analytic Update and Extension. *The Journal of Sex Research*, 57(9), 1134–1145.
- Barbara, G., Collini, F., Cattaneo, C., Facchin, F., Vercellini, P., Chiappa, L., & Kustermann, A. (2017). Sexual Violence Against Adolescent Girls: Labeling It to Avoid Normalization. *Journal of Women’s Health*, 26(11), 1146–1149.
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 155-162.
- Bem, S. L. (1981). Gender Schema Theory: A Cognitive Account of Sex Typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364.
- Bergen, N., & Labonté, R. (2019). “Everything Is Perfect, and We Have No Problems”: Detecting and Limiting Social Desirability Bias in Qualitative Research. *Qualitative Health Research*, 30(5), 783–792.

- Berman, H., McKenna, K., Arnold, C. T., Taylor, G., & MacQuarrie, B. (2000). Sexual Harassment: Everyday Violence in the Lives of Girls and Women. *Adv Nurs Sci*, 22(4), 32–46.
- Boeije, H. (2002). A Purposeful Approach to the Constant Comparative Method in the Analysis of Qualitative Interviews. *Quality & Quantity*, 36, 391–409.
- Brechwald, W. A., & Prinstein, M. J. (2011). Beyond Homophily: A Decade of Advances in Understanding Peer Influence Processes. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1), 166–179.
- Bryant, A.L. (1993). Hostile Hallways: The AAUW Survey on Sexual Harassment in America's Schools. *Journal of School Health*, 63(8), 355-357.
- Cislaghi, B., & Heise, L. (2019). Gender norms and social norms: differences, similarities and why they matter in prevention science. *Sociology of Health & Illness*, 42(2), 407–422.
- Conley, A. H., Overstreet, C. M., Hawn, S. E., Kendler, K. S., Dick, D. M., & Amstadter, A. B. (2016). Prevalence and predictors of sexual assault among a college sample. *Journal of American College Health*, 65(1), 41–49.
- D'Abreu, L. C. F., & Krahé, B. (2014). Predicting sexual aggression in male college students in Brazil. *Psychology of Men & Masculinity*, 15(2), 152–162.
- D'Abreu, L. C. F., & Krahé, B. (2016). Vulnerability to sexual victimization in female and male college students in Brazil: Cross-sectional and prospective evidence. *Archives of Sexual Behavior*, 45(5), 1101–1115.
- Daigle, L. E., Fisher, B. S., & Cullen, F. T. (2008). The Violent and Sexual Victimization of College Women. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(9), 1296–1313.
- De Haas, S. (2012). Seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren en volwassenen in Nederland. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 36(2), 136-145.
- Dinklo, I. (2006). Fabels en feiten over kwalitatieve onderzoeksresultaten: Hardnekkige misverstanden over generaliseren van kwalitatieve onderzoeksuitkomsten. *Kwalon* 32, 11(2), 35-43.

- Driesmans, K., Vandenbosch, L., & Eggermont, S. (2015). Playing a Videogame with a Sexualized Female Character Increases Adolescents' Rape Myth Acceptance and Tolerance Toward Sexual Harassment. *Games for Health Journal*, 4(2), 91–94.
- Eaton, A. A., & Rose, S. (2011). Has Dating Become More Egalitarian? A 35 Year Review Using Sex Roles. *Sex Roles*, 64(11–12), 843–862.
- Emmerink, P. M. J., van den Eijnden, R. J. J. M., ter Bogt, T. F. M., & Vanwesenbeeck, I. (2017). A Scale for the Assessment of Sexual Standards Among Youth: Psychometric Properties. *Archives of Sexual Behavior*, 46(6), 1699–1709.
- Emmerink, P. M. J., Vanwesenbeeck, I., Van den Eijnden, R. J. J. M., & Ter Bogt, T. F. M. (2016). Psychosexual correlates of sexual double standard endorsement in adolescent sexuality. *The Journal of Sex Research*, 53(3), 286–297.
- Emmerink, P., Vanwesenbeeck, I., van den Eijnden, R., van Lankveld, J., & Ter Bogt, Tom. (2018). Een verkenning van de seksuele dubbele standaard bij adolescenten en jongvolwassenen in Nederland. *TvS*, 42(1), 8–13.
- Fineran, S., & Bennett, L. (1999). Gender and Power Issues of Peer Sexual Harassment Among Teenagers. *Journal of Interpersonal Violence*, 14(6), 626–641.
- Finn, J. (1986). The relationship between sex role attitudes and attitudes supporting marital violence. *Sex Roles*, 14(5–6), 235–244.
- Fitzpatrick, M. K., Salgado, D. M., Suvak, M. K., King, L. A., & King, D. W. (2004). Associations of Gender and Gender-Role Ideology With Behavioral and Attitudinal Features of Intimate Partner Aggression. *Psychology of Men & Masculinity*, 5(2), 91–102
- Flack, W. F., Daubman, K. A., Caron, M. L., Asadorian, J. A., D'Aureli, N. R., Gigliotti, S. N., Hall, A. T., Kiser, S., & Stine, E. R. (2007). Risk Factors and Consequences of Unwanted Sex Among University Students. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(2), 139–157.
- Ford, J. (2020). Unwanted Sex on Campus: The Overlooked Role of Interactional Pressures and Gendered Sexual Scripts, *Qual Sociol*, 44(1), 31–53.

- Gådin, K. G. (2012). Sexual Harassment of Girls in Elementary School. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(9), 1762–1779.
- Gådin, K. G., & Stein, N. (2017). Do schools normalise sexual harassment? An analysis of a legal case regarding sexual harassment in a Swedish high school. *Gender and Education, 31*(7), 920–937
- Garcia, J. R., Reiber, C., Massey, S. G., & Merriwether, A. M. (2012). Sexual Hookup Culture: A Review. *Review of general psychology : journal of Division 1, of the American Psychological Association, 16*(2), 161–176.
- Gómez Berrocal, M. D. C., Vallejo-Medina, P., Moyano, N., & Sierra, J. C. (2019). Sexual Double Standard: A Psychometric Study From a Macropsychological Perspective Among the Spanish Heterosexual Population. *Frontiers in Psychology, 10*.
- Grubb, A., & Turner, E. (2012). Attribution of blame in rape cases: A review of the impact of rape myth acceptance, gender role conformity and substance use on victim blaming. *Aggression and Violent Behavior, 17*(5), 443–452.
- Guest, G., Namey, E., & Chen, M. (2020). A simple method to assess and report thematic saturation in qualitative research. *PLOS ONE, 15*(5), e0232076.
- Hamilton, L., & Armstrong, E. A. (2009). Gendered Sexuality in Young Adulthood. *Gender & Society, 23*(5), 589–616.
- Harrendorf, S. (2012). Offence Definitions in the European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics and Their Influence on Data Quality and Comparability, *Eur J Crim Policy Res, 18*, 23-53.
- Heldens, J., & Reysoo, F. (2005). De kunst van het interviewen: reflecties op het interview met een guide. *Tijdschrift voor Kwalitatief Onderzoek in Nederland, 10*(30), 106-121.
- Heldman, C., & Wade, L. (2010). Hook-Up Culture: Setting a New Research Agenda. *Sexuality Research and Social Policy, 7*(4), 323–333.
- Hlavka, H. R. (2014). Normalizing Sexual Violence: Young Women Account for Harassment and Abuse. *Gender & Society, 28*(3), 337–358.

- Hughes, R. and Huby, M. (2002) The application of vignettes in social and nursing research. *Journal of Advanced Nursing*, 37(4), 382-386.
- Hust, S. J. T., Rodgers, K. B., & Bayly, B. (2017). Scripting Sexual Consent: Internalized Traditional Sexual Scripts and Sexual Consent Expectancies Among College Students. *Family Relations*, 66(1), 197–210.
- Hust, S. J. T., Rodgers, K. B., Ebreo, S., & Stefani, W. (2016). Rape Myth Acceptance, Efficacy, and Heterosexual Scripts in Men’s Magazines: Factors Associated With Intentions to Sexually Coerce or Intervene. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(8), 1703–1733.
- Kaltiala-Heino, R., Saviojaa, H., Fröjdd, S. & Marttunene M. (2018). Experiences of sexual harassment are associated with the sexual behavior of 14- to 18-year-old adolescents, *Child Abuse & Neglect*, 77, 46-57.
- Keddie, A. (2009). ‘Some of those girls can be real drama queens’: issues of gender, sexual harassment and schooling. *Sex Education*, 9(1), 1–16.
- Kim, J. L., Lynn Sorsoli, C., Collins, K., Zylbergold, B. A., Schooler, D., & Tolman, D. L. (2007). From Sex to Sexuality: Exposing the Heterosexual Script on Primetime Network Television. *Journal of Sex Research*, 44(2), 145–157.
- Krahé, B., Bieneck, S. & Scheinberger-Olwig, R. (2007). The Role of Sexual Scripts in Sexual Aggression and Victimization. *Arch Sex Behav*, 36(5), 687–701.
- Krahé, B., Bieneck, S., & Scheinberger-Olwig, R. (2007). Adolescents' Sexual Scripts: Schematic Representations of Consensual and Nonconsensual Heterosexual Interactions, *Journal of Sex Research*, 44(4), 316-327.
- Krahé, B., Tomaszewska, P., Kuyper, L., & Vanwesenbeeck, I. (2014). Prevalence of sexual aggression among young people in Europe: A review of the evidence from 27 EU countries. *Aggression and Violent Behavior*, 9(5), 545-558.
- Kreager, D. A. & Staff, J. (2009). The sexual double standard and adolescent peer acceptance. *Social Psychology Quarterly*, 72(2), 143-164.

- Kuyper, L., de Wit, J., Adam, P., Woertman, L. & van Berlo, W. (2010). Grensoverschrijdende seksuele ervaringen en gedragingen onder jongeren. De belangrijkste resultaten uit het onderzoek 'Laat je nu horen!' 2010, *Tijdschrift voor Seksuologie*, 34, 90-103.
- Kyes, K. B., Brown, I. S., & Pollack, R. H. (1991). The Effect of Exposure to a Condom Script on Attitudes Toward Condoms. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 4(1), 21–36.
- Mahalik, J. R., Locke, B. D., Ludlow, L. H., Diemer, M. A., Scott, R. P. J., Gottfried, M., & Freitas, G. (2003). Development of the Conformity to Masculine Norms Inventory. *Psychology of Men & Masculinity*, 4(1), 3–25.
- Mahalik, J. R., Morray, E. B., Coonerty-Femiano, A., Ludlow, L. H., Slattery, S. M., & Smiler, A. (2005). Development of the Conformity to Feminine Norms Inventory. *Sex Roles*, 52(7–8), 417–435.
- Malterud, K. (2001). Qualitative research: standards, challenges, and guidelines. *The Lancet*, 358(9280), 483–488.
- Marshall, E. A., Miller, H. A., & Bouffard, J. A. (2018). Bridging the Theoretical Gap: Using Sexual Script Theory to Explain the Relationship Between Pornography Use and Sexual Coercion. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(9–10), NP5215–NP5238.
- Marston, C., & King, E. (2006). Factors that shape young people's sexual behaviour: a systematic review. *The Lancet*, 368(9547), 1581–1586.
- Masters, T., Casey, E., Wells, E., & Morrison, D. M. (2013) Sexual Scripts among Young Heterosexually Active Men and Women: Continuity and Change, *Journal of Sex Research*, 50(5), 409-420,
- Maxwell, C., Robinson, A., & Post, L. (2003). The Nature and Predictors of Sexual Victimization and Offending Among Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(6), 465–477.
- Maxwell, Claire. (2007). 'Alternative' Narratives of Young People's Heterosexual Experiences in the UK. *Sexualities*. 10(5). 539-558.

- McCarry, M., & Lombard, N. (2016). Same Old Story? Children and Young People's Continued Normalisation of Men's Violence against Women. *Feminist Review*, *112*(1), 128–143.
- Mellgren, C., Andersson, M., & Ivert, A. K. (2017). "It Happens All the Time": Women's Experiences and Normalization of Sexual Harassment in Public Space. *Women & Criminal Justice*, *28*(4), 262–281.
- Moreau, C., Li, M., De Meyer, S., Vu Manh, L., Guiella, G., Acharya, R., Bello, B., Maina, B., & Mmari, K. (2018). Measuring gender norms about relationships in early adolescence: Results from the global early adolescent study. *SSM - population health*, *7*, 100314.
- Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N., & Hoagwood, K. (2013). Purposeful Sampling for Qualitative Data Collection and Analysis in Mixed Method Implementation Research. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, *42*(5), 533–544.
- Peterson, Z. D., Voller, E. K., Polusny, M. A., & Murdoch, M. (2011). Prevalence and consequences of adult sexual assault of men: Review of empirical findings and state of the literature. *Clinical Psychology Review*, *31*(1), 1–24.
- Reiss I. (1956). The double standard in premarital sexual intercourse: A neglected concept. *Social Forces*, *34*(3), 224–230.
- Romito, P. & Grassi, M. (2007). Does violence affect one gender more than the other? The mental health impact of violence among male and female university students. *Social Science & Medicine*, *65*(6), 1222-1234.
- Rousseau, A., Beyens, I., Eggermont, S., & Vandenbosch, L. (2016). The Dual Role of Media Internalization in Adolescent Sexual Behavior. *Archives of Sexual Behavior*, *46*(6), 1685–1697.
- Sakaluk, J. K., Todd, L. M., Milhausen, R., Lachowsky, N. J., & Undergraduate Research Group in Sex. (2013). Dominant Heterosexual Sexual Scripts in Emerging Adulthood: Conceptualization and Measurement. *The Journal of Sex Research*, *51*(5), 516–531.

- Sanchez, D. T., Crocker, J., & Boike, K. R. (2005). Doing Gender in the Bedroom: Investing in Gender Norms and the Sexual Experience. *Personality and Social Psychology Bulletin, 31*(10), 1445–1455.
- Sanchez, D. T., Fetterolf, J. C., & Rudman, L. A. (2012). Eroticizing Inequality in the United States: The Consequences and Determinants of Traditional Gender Role Adherence in Intimate Relationships. *The Journal of Sex Research, 49*(2–3), 168–183.
- Santana, M. C., Raj, A., Decker, M. R., La Marche, A., & Silverman, J. G. (2006). Masculine Gender Roles Associated with Increased Sexual Risk and Intimate Partner Violence Perpetration among Young Adult Men. *Journal of Urban Health, 83*(4), 575–585.
- Schuster, I., & Krahe, B. (2019a). Predicting sexual victimization among college students in Chile and Turkey: A cross-cultural analysis. *Archives of Sexual Behavior, 48*(8), 2565–2580.
- Schuster, I., & Krahe, B. (2019b). Predictors of sexual aggression perpetration among male and female college students: Cross-cultural evidence from Chile and Turkey. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 31*(3), 318–343.
- Seabrook, R. C., Ward, L. M., Reed, L., Manago, A., Giaccardi, S., & Lippman, J. R. (2016). Our Scripted Sexuality: The Development and Validation of a Measure of the Heterosexual Script and Its Relation to Television Consumption. *Emerging Adulthood, 4*(5), 338–355.
- Shen, A. C. T., Chiu, M. Y. L., & Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among Chinese adolescents: The role of gender-role beliefs and justification of violence. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(6), 1066–1089.
- Simon, W., & Gagnon, J.H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Arch Sex Behav, 15*(2), 97–120.
- Sinko, L., Munro-Kramer, M., Conley, T., & Saint Arnault, D. (2020). Internalized Messages: The Role of Sexual Violence Normalization on Meaning-making after Campus Sexual Violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 30*(5), 1–21.

- Sutton, T. E., & Simons, L. G. (2014). Sexual Assault Among College Students: Family of Origin Hostility, Attachment, and the Hook-Up Culture as Risk Factors. *Journal of Child and Family Studies, 24*(10), 2827–2840.
- Suvivuo, P., Tossavainen, K., & Kontula, O. (2010). “Can there be such a delightful feeling as this?” Variations of sexual scripts in Finnish girls’ narratives. *Journal of Adolescent Research, 25*(5), 669–689.
- Tillyer, M. S., Wilcox, P., & Gialopsos, B. M. (2010). Adolescent school-based sexual victimization: Exploring the role of opportunity in a gender-specific multilevel analysis. *Journal of Criminal Justice, 38*(5), 1071–1081.
- Timmermans, E., & Van den Bulck, J. (2018). Casual Sexual Scripts on the Screen: A Quantitative Content Analysis. *Archives of Sexual Behavior, 47*(5), 1481–1496.
- Tolman, D. L., & McClelland, S. I. (2011). Normative Sexuality Development in Adolescence: A Decade in Review, 2000–2009. *Journal of Research on Adolescence, 21*(1), 242–255.
- Tolman, D. L., Spencer, R., Rosen-Reynoso, M., & Porche, M. V. (2003). Sowing the Seeds of Violence in Heterosexual Relationships: Early Adolescents Narrate Compulsory Heterosexuality. *Journal of Social Issues, 59*(1), 159–178.
- Tomaszewska, P. & Krahé, B. (2016). Attitudes towards sexual coercion by Polish high school students: links with risky sexual scripts, pornography use, and religiosity. *Journal of Sexual Aggression, 22*, 1-17.
- Tomaszewska, P., & Krahé, B. (2018). Predictors of sexual aggression victimization and perpetration among Polish university students: A longitudinal study. *Archives of Sexual Behavior, 47*(2), 493-505.
- Truman, D. M., Tokar, D. M., & Fischer, A. R. (1996). Dimensions of Masculinity: Relations to Date Rape Supportive Attitudes and Sexual Aggression in Dating Situations. *Journal of Counseling & Development, 74*(6), 555–562

- Van Damme, E., & Biltereyst, D. (2013). Let's talk about sex: audience research of Flemish teenage television viewers and their view on sexuality. *Journal of Youth Studies, 16*(3), 287–303.
- van Hartingsveldt, C., & van Ditzhuijzen, J. (2018). De relatie tussen seksuele genderrolstereotypen en het aanhangen van mythes rond seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren: Een pilootstudie. *Tijdschrift voor seksuologie, 42*(3).
- Vega-Gea, E., Ortega-Ruiz, R., & Sánchez, V. (2016). Peer sexual harassment in adolescence: Dimensions of the sexual harassment survey in boys and girls. *International Journal of Clinical and Health Psychology, 16*(1), 47–57.
- Ward, L. M., Grower, P., & Reed, L. A. (2021). Living Life as the Bachelor/ette: Contributions of Diverse Television Genres to Adolescents' Acceptance of Gendered Sexual Scripts. *The Journal of Sex Research, 1–13*.
- Wiederman, M. W. (2005). The Gendered Nature of Sexual Scripts. *The Family Journal, 13*(4), 496–502.
- Young, A., Grey, M., & Boyd, C. (2009). Adolescents' Experiences of Sexual Assault by Peers: Prevalence and Nature of Victimization Occurring Within and Outside of School. *Youth Adolescence, 38*(8), 1072–1083.

3.3. Overige

- Berten, H., & Van Rossem, R. (2010). *Jongeren en seksualiteit : een structurele benadering van context- en peer invloedseffecten in de adolescentie*.
- Bolhaar, H. J., Bleeker, M. W., Bos, N. N. D., Broere, R. H. L., de Jong, R., & Menenti, L. M. E. (2018). *Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2013-2017*. Nationaal Rapporteur.
- Devos, S. (2018). *Pornografiegebruik en seksuele genderstereotypering bij adolescenten. De rol van geslacht, opleidingsniveau en peers*.

International Centre for Reproductive Health. (2020). *Resultaten vragenlijst Mondiaal onderzoek over Jonge Adolescenten - Global Early Adolescent Study*.
<https://www.icrhb.org/storage/attachments/attachment/57.pdf?t=1602148943>

Kinderrechtencommissariaat. (2011). *Geweld gemeld en geteld. Aanbevelingen in de aanpak van geweld tegen kinderen en jongeren*.
https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/dossier_geweld_09_2011.pdf

Lesgeven over grenzen en weerbaarheid: lestips - . . . (z.d.). Sensoa.
<https://www.sensoa.be/lesgeven-over-grenzen-en-weerbaarheid>

Maes, C. (2018). *#MeToo? Het verband tussen pornografiegebruik enerzijds en genderstereotypen, de acceptatie van verkrachtingsmythes en een negatieve attitude tegenover de #MeToo beweging bij Vlaamse adolescenten anderzijds*.

Trinh, S.L. (2014). *A Mixed-Methods Exploration of Peer Communications of Sexual Scripts and Emerging Adults' Sexual Attitudes and Behaviors*.

Van Haeken, S., Verdonck, E. & Groenen, A. (2018). *Geweld, gemeten en geteld. Aanbevelingen in de aanpak van geweld tegen kinderen en jongeren*.
https://kics.sport.vlaanderen/wetenschappelijkonderzoek/Documents/190222_Geweld_Geteld_DEP_WVG.pdf

4. BIJLAGEN

4.1. Informatiebrief scholen

Geachte mevrouw,

Geachte heer,

Ik ben Laura Byn, een masterstudente Criminologische Wetenschappen aan de Universiteit Gent. Ik contacteer u in het kader van mijn masterproef. Mijn onderzoek situeert zich rond de visies op en ervaringen met genderrollen, dubbele standaarden en seksueel grensoverschrijdend gedrag van Vlaamse leerlingen in het vijfde en zesde middelbaar (leeftijd 16-18 jaar). Het objectief van mijn onderzoek is om de verbanden tussen deze concepten te begrijpen en op die wijze bij te dragen aan de vermindering van de prevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Mijn onderzoek zal plaatsvinden in de vorm van interviews met de leerlingen die ervoor open staan om hun ervaringen te delen. De interviews kunnen online of face-to-face (in de buitenlucht, op 1,5 meter afstand, met mondkapje) gebeuren, naargelang de wens van de respondent. Het volledige onderzoek wordt uitgevoerd onder toezicht van Prof. Dr. Gert Vermeulen en in overeenstemming met het Facultaire Ethisch Protocol van de Faculteit Recht en Criminologie en de geldende privacywetgeving.

Om voldoende respondenten te kunnen werven voor de interviews, zou uw medewerking een zeer waardevolle bijdrage betekenen voor mijn onderzoek. Ik heb een beknopte survey opgesteld met 4 vragen waarin ik peil naar de geschikte doelgroep voor mijn onderzoek. Ik bevraag vooreerst het jaar waarin de leerlingen zitten, vervolgens hun seksuele oriëntatie en tot slot of ze al in contact kwamen met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij elk van deze vragen hebben de leerlingen de mogelijkheid om niet te antwoorden indien zij dit niet willen. Op het einde van de survey zijn de leerlingen vrij om hun e-mailadres in te geven indien ze binnen de correcte doelgroep vallen én indien ze over deze onderwerpen verder willen praten met mij. Zij zullen ook een kleine attentie ontvangen indien zij deelgenomen hebben aan een interview.

De survey kan gevonden worden op onderstaande link:

<https://forms.gle/Bhp5w2aXmNgHat3YA>

De gegevens van de leerlingen zullen conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming verwerkt worden. Er zal te allen tijde toegezien worden op de bescherming en vrijwaring van de privacy van de leerlingen.

U zou mij een grote gunst verlenen door deze link door te sturen naar uw leerlingen van het vijfde en zesde middelbaar met de aanmoediging om mee te doen aan het onderzoek en zo op termijn het welzijn van Vlaamse jongeren te verbeteren.

Indien u verdere vragen of opmerkingen heeft, sta ik u graag te woord. U kan steeds contact opnemen met mij via het e-mailadres: XXX of op het telefoonnummer: +XXX.

Indien u dit wenst, koppel ik ook graag de resultaten van mijn onderzoek naar u terug.

Alvast bedankt voor uw aandacht en tijd.

Met achting,

Laura Byn

Masterstudente Criminologische Wetenschappen aan de Universiteit Gent

4.2. Informatiebrief respondentent

De rol van seksuele scripts in seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen Vlaamse adolescenten

Beste NAAM,

Hartelijk bedankt om te willen deelnemen aan deze studie. Vooraleer het onderzoek start, vraag ik je deze brief waarin ik mijn onderzoek overloop, eens door te nemen.

Doel van het project

Deze studie wil de visies op en ervaringen met genderrollen, dubbele standaarden en seksueel grensoverschrijdend gedrag van heteroseksuele Vlaamse jongeren van 16-18 jaar bevragen. Het doel van mijn onderzoek is om de verbanden tussen deze concepten te begrijpen en op die wijze bij te dragen aan het bestaand onderzoek en de vermindering van de prevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Wat houdt deelname aan de studie in?

Deelnemen houdt in dat ik een interview van je afneem. Dit is een gesprek waarbij ik je vragen zal stellen over je ideeën en ervaringen met genderstereotypes, dubbele standaarden en grensoverschrijdend gedrag. Er wordt maximaal een uur voorzien. Het gesprek zal doorgaan via Zoom. Er zal een opname van het interview worden gemaakt. Dit is enkel zodat ik achteraf rustig het gesprek kan beluisteren en uittypen en mijn volle aandacht bij het gesprek kan houden.

Wat zijn de mogelijke voordelen van deelname?

Je krijgt een vergoeding van €15 euro voor jouw tijd. Daarnaast help je ook het onderzoek naar genderrollen en seksueel grensoverschrijdend gedrag om zo het welzijn van Vlaamse jongeren te verbeteren.

Ben ik verplicht deel te nemen?

Je bent volledig vrij om te kiezen om deel te nemen of niet. Voor de start van het onderzoek, zal je toestemming worden gevraagd. Wanneer je het interview wil pauzeren of stopzetten, kan je dit doen zonder dat je een reden moet opgeven. Je krijgt ook steeds de gelegenheid om voor,

tijdens of na het interview nog vragen te stellen aan mij. Je kan mij hiervoor bereiken op het e-mailadres: XXX.

Vertrouwelijkheid en persoonlijke gegevens

Het onderzoek verloopt volledig in overeenstemming met Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Je hebt dan ook het recht te allen tijde de informatie op te vragen en verzoeken die te wijzigen. De opnames van de interviews zullen worden uitgeschreven en de uitgetypte versies zullen worden bewaard op een PC beschermd met een paswoord en een beschermd externe schijf. De uitgeschreven interviews zullen zoveel mogelijk worden gepseudonimiseerd, dat wil zeggen dat alle informatie die het mogelijk zou maken om je te identificeren (bijv. naam, e-mailadres) zal worden verwijderd. Daarna worden de gegevens geanonimiseerd door deze omzettingssleutel met de persoonlijke gegevens te verwijderen. De gegevens zijn dan voor niemand nog beschikbaar. Alle deelnemers krijgen een nummer in de plaats. Op het einde van de studie zullen de audio-opnames worden vernietigd en blijven de geanonimiseerde uitgeschreven documenten nog bewaard voor de periode van een jaar.

Wie heeft toegang tot mijn gegevens?

Enkel Laura Byn heeft toegang tot de gegevens. De promotor van dit onderzoek, prof. dr. Gert Vermeulen kan de uitgetypte, geanonimiseerde versies opvragen. Op die manier zie ik erop toe dat niemand in staat zal zijn de identiteit van de deelnemers te achterhalen.

Kan ik de resultaten van de studie inkijken?

Je kan een kopie van de samenvatting van de resultaten ontvangen indien je dat wenst.

Contact voor verdere informatie:

Laura Byn: XXX

Faculteit Recht en Criminologie Universiteit Gent

Hartelijk dank voor het lezen van deze informatie!

Je zal deze brief samen met een toestemmingsformulier ontvangen.

4.3. Vragenlijst diepte-interview

4.3.1. Inleiding

Inleidend gesprek waarbij de onderzoeker zich voorstelt, de gegevens gecontroleerd worden, toestemming gevraagd wordt voor de opname, dataverwerking en het afnemen van het interview. De structuur en het verloop van het interview worden kort uiteen gezet.

4.3.2. Vragen

Sexual scripts: traditional script : courtship

1. Hoe verloopt volgens jou een typische date tussen een jongen en een meisje?

Wat is het standaard scenario? Ik heb het dan voornamelijk over het 'veroveringsproces'.

- Is er iemand die het initiatief neemt?
 - Trakteert er één van beide?
 - Zijn er verwachtingen?
2. Wat vinden mannen belangrijk in een vrouw?
 3. Wat vinden vrouwen belangrijk in een man?
 4. Denk je dat één van beide geslachten meer belang hecht aan het uiterlijk dan de andere?
 - Merk je dat jongens vergelijkingen maken met meisjes van op sociale media zoals Instagram?
 5. Is er een verschil tussen mannelijke en vrouwelijke seksualiteit?
 - Wat versta je onder mannelijkheid en mannelijke seksualiteit: welke kenmerken schieten jou te binnen?
 - Wat versta je onder vrouwelijkheid en vrouwelijke seksualiteit: welke kenmerken schieten jou daarbij te binnen?
 6. Is seks en seksualiteit even belangrijk voor beide geslachten?
 - Denken anderen (bv jouw vrienden) hier hetzelfde over?
 7. Stel je spendeert de avond met een jongen/meisje. Gedurende de avond heb je seks met die persoon voor de eerste keer. Wat is het standaard scenario voor dit seksuele contact tussen een jongen en een meisje? Hoe verloopt dit typisch?
 - Is er iemand die duidelijk initiatief neemt?

- Hoe gedragen beide partijen zich?
- Hoe voelen beide partijen zich?
- Is er druk op één van de partijen om te presteren?

Seksuele scripts: traditionele script: commitment en seksuele dubbele standaard

8. Stel dat dit seksuele contact ging om casual sex, dus seks zonder verplichtingen of relatie aan verbonden: wat zijn jouw ervaringen daarmee?
 - Hoe sta jij daar tegenover?
 - Wat vind jij van jongens die regelmatig casual seks hebben?
 - Hoe denk je dat anderen daar tegenover staan?
 - Wat vind jij van meisjes die regelmatig casual seks hebben?
 - Hoe denk je dat anderen daar tegenover staan?

Seksuele dubbele standaard

9. Wordt er achteraf verteld over deze ervaringen tegen vrienden?
10. Heb je het gevoel dat je eerlijk kan zijn over jouw aantal sekspartners?
11. Hoe zouden deze reageren bij een eerder hoog aantal sekspartners van jou bijvoorbeeld?
12. Wat als je een jongen was, zou de reactie van vrienden dan hetzelfde of anders zijn?
13. Wat vind je daar zelf van, wat is jouw visie?
14. Krijgen personen vandaag in jouw omgeving labels/etiketten opgeplakt voor het hebben van meerdere seksuele partners?
 - Zo ja, welke?

Seksueel grensoverschrijdend gedrag en ernstinzicht

15. Je vertelde me dat je in contact kwam met SGG. Wil je daar iets meer over vertellen?
16. Hoe zou je het gedrag van die persoon omschrijven/benoemen?
17. Hoe voelde jij je daarbij?
18. Heb je het aangegeven?
19. Heb je het idee dat dit een typisch vrouwelijke/mannelijke ervaring was?
20. Heb je het idee dat dit typisch mannelijk/vrouwelijk gedrag was?
 - Hoe zie jij dit?
 - Had je het idee dat dit een ‘boys will be boys’ gedrag was en dat dat nog wel gebeurd op het moment zelf of achteraf?

- Voel je je nog veilig?
- 21. Wanneer is die klik gebeurd?
- 22. Waardoor?
- 23. Leer je op school over toestemming en seksueel grensoverschrijdend gedrag?
- 24. Hoe weet je wat die begrippen inhouden?

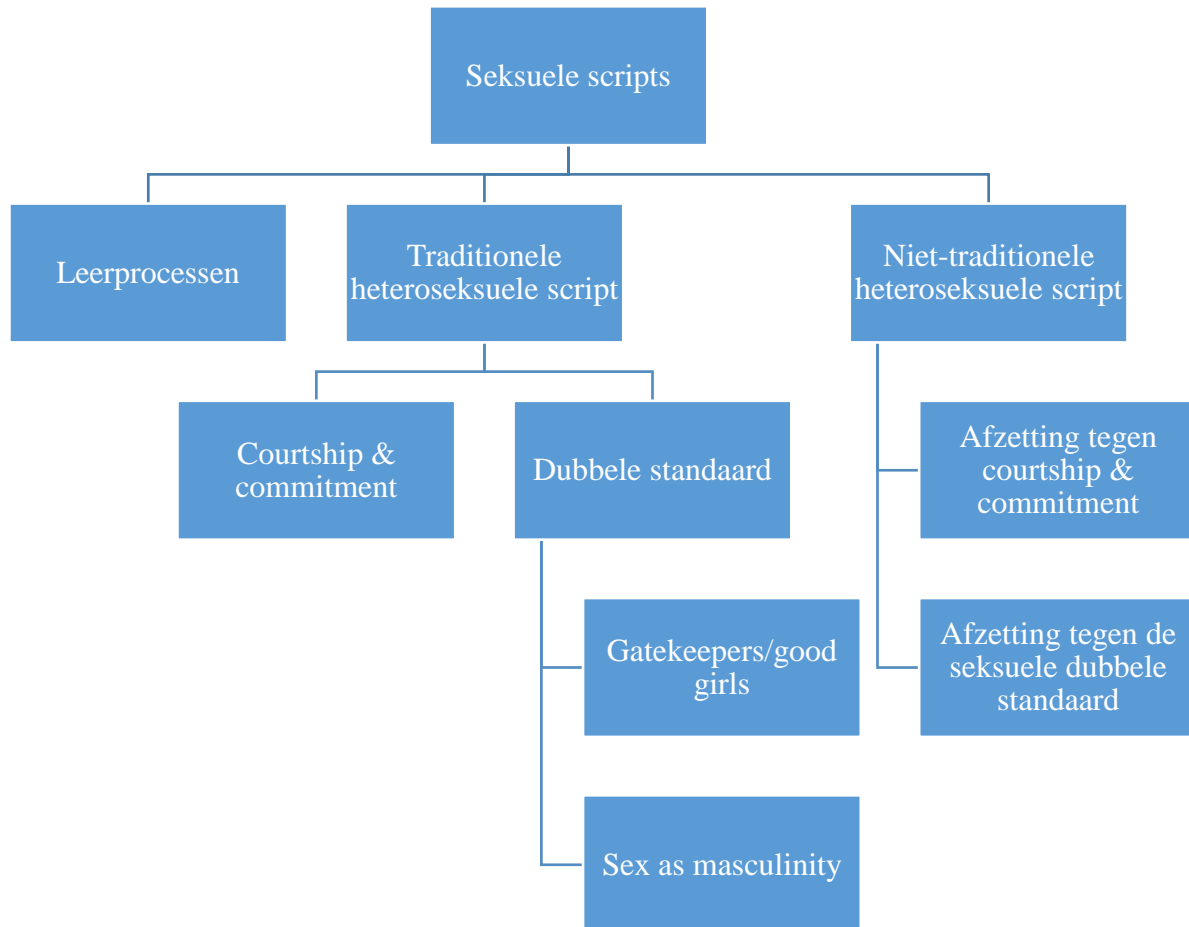
Ernstinzicht omgeving

- 25. Heb je dit aan iemand verteld?
- 26. Zo ja, hoe reageerde die?
- 27. Hoe voelde je je daarbij?
- 28. Zo nee, waarom heb je dit niet verteld?
- 29. Denk je dat ze het zouden weglachen?
- 30. Wat vind je van dit gedrag?
- 31. Wordt dit vaker gesteld in jouw omgeving? Hoe reageert de omgeving daar op?
- 32. Wil je nog iets kwijt?

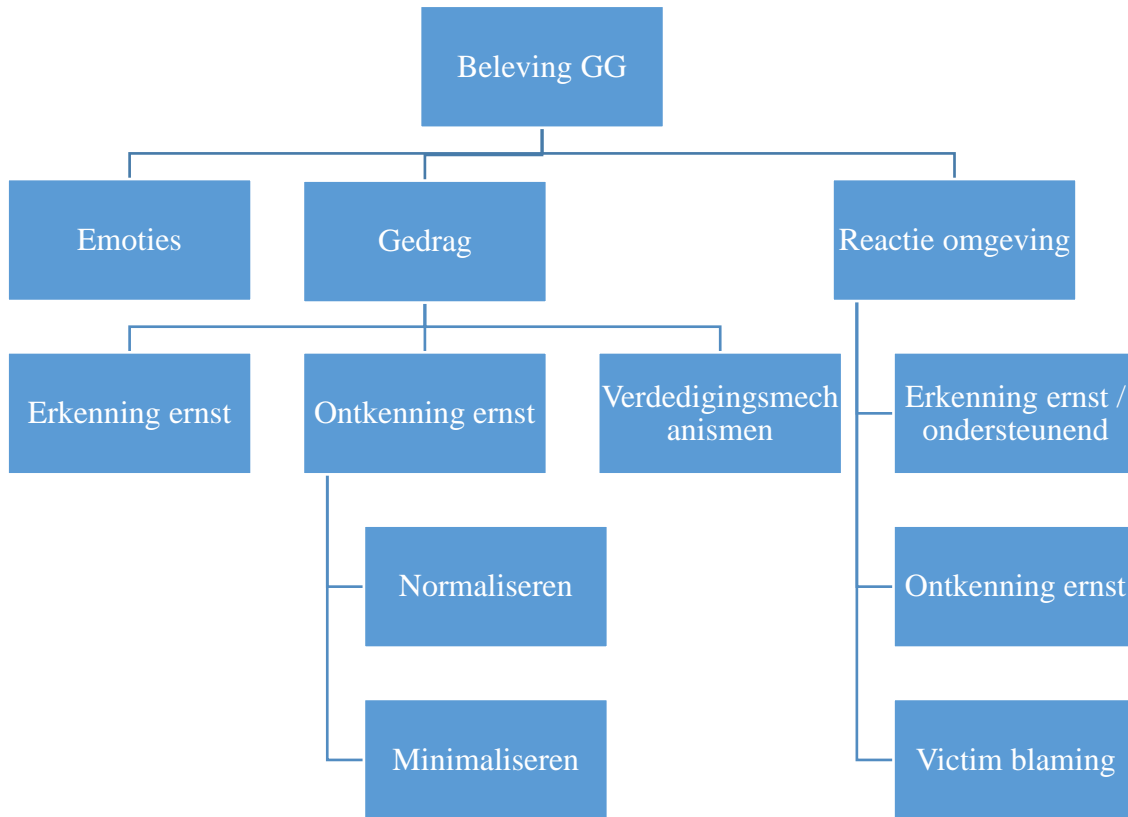
4.4. Codeerschema's

De effectief gebruikte codeerschema's waren uitgebreider dan onderstaande codebomen maar worden voor de overzichtelijkheid niet zo weergegeven.

Codeerschema 1: thema seksuele scripts

Codeerschema 2: thema beleving seksueel grensoverschrijdend gedrag

4.5. Data Management Plan

De rol van seksuele scripts in seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen Vlaamse adolescenten

Generic DMP +

Admin Details

Project Name: De rol van seksuele scripts in seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen Vlaamse adolescenten - Generic DMP +

Principal Investigator / Researcher: Laura Byn

Institution: Ghent University

Administrative Data

Date of first version

20/02/2021

Date of last update

3/05/2021

Data Collection

What data will you collect or create?

Het onderzoek vangt aan met een literatuurstudie. Gedurende deze intiële fase worden gepubliceerde pdf-documenten (.pdf) verzameld. Vervolgens vindt een eerste empirische fase plaats waarin zelf data gecreëerd wordt. De empirische data bestaat vooreerst uit een survey via Google Forms die gebruikt wordt ter werving van respondenten en resulteert in een kommagescheiden bestand (.csv) met em-mailadressen van respondenten. Het kernonderzoek zal daarna bestaan uit het afnemen van diepte-interviews. Deze interviews worden afgenomen via Zoom. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de opnamefunctie in Zoom, wat resulteert in MP4 (.mp4) bestanden die gaan van ongeveer 100 MB - 1 GB. Daarnaast wordt het interview ook opgenomen met een dictafoon die MP3 (.MP3) bestanden aflevert met bestandsgroottes tussen de 20 en 80 MB. Hier vloeit ruwe audio uit voort die zo opgeslagen wordt. Deze ruwe

data wordt letterlijk uitgeschreven in worddocumenten (.docx.). Deze nemen tussen de 22 en 45 kB in beslag. Vervolgens worden deze ruwe documenten geanalyseerd via Nvivo, wat NVP (.nvp) bestanden oplevert. Er zal ook een Excelbestand worden bijgehouden om de data van de respondenten overzichtelijk te classificeren en bij te houden waar in het proces van dataverzameling en analyse de verschillende interviews zich bevinden (.xls). Deze dataformaten voldoen aan alle noden van het onderzoek. De formaten zijn tevens geschikt voor lange termijn vooruitzichten.

How will the data be collected or created?

De data zal verkregen worden via een literatuurstudie, via een survey en via interviews. Ik zal verschillende mappen op mijn computer gebruiken voor elke fase van het onderzoek: een map met onderverdelingen huist alle literatuur, eentje alle informatie verkregen van de survey en tot slot een map met de audiobestanden en transcripties van de diepte-interviews met een excel bestand om het overzicht te bewaren.

Data Documentation and Metadata

How will you document the data?

De data betrokken in dit onderzoek wordt verzameld op verschillende wijzen. Ten eerste wordt data voor een literatuurstudie gezocht en bewaard. Deze wordt bewaard op de computer van de onderzoeker in verschillende passende mappen. Daarnaast wordt een kleine survey gehouden met het oog op het werven van respondenten. Deze informatie levert e-mailadressen op. Deze data wordt niet in een Cloud bewaard maar op de computer van de onderzoeker zelf die beveiligd is met een wachtwoord. De respondenten worden dan gecontacteerd om deel te nemen aan het eigenlijke onderzoek, de diepte-interviews. Deze interviews worden opgenomen zowel in Zoom als op een dictafoon en letterlijk uitgeschreven. Deze data wordt bewaard op de computer van de onderzoeker die beveiligd is met een wachtwoord en op een USB-stick die tevens beveiligd is. Het uiteindelijke resultaat van dit onderzoek zal in een empirisch artikel - in de vorm van masterproef- gegoten worden. Hierbij wijdt een belangrijk hoofdstuk aan de methodologie waarin het proces stap voor stap beschreven wordt en ook de gebruikte codes uiteengezet en geduid worden. De masterproef zal mogelijks gepubliceerd worden in de online bibliotheek van Universiteit Gent.

Ethical and Legal Issues

How will you manage any ethics and confidentiality issues?

Ik zal persoonlijke gegevens verzamelen en verwerken die extra gevoelig zijn omwille van hun inhoud. Het gaat om gegevens omtrent de seksualiteit van minderjarige personen (16-18 jaar). Dit is evenwel nodig voor het opzet van dit onderzoek. Ik zal hiervoor informed consent bekomen van de scholen die ik contacteer en de respondenten zelf. De identiteit van de respondenten zal beschermd worden door de gegevens eerst te pseudonimiseren en vervolgens te anonimiseren. Mijn computer zal ook steeds beschermd worden met een wachtwoord. De gegevens zullen bewaard worden op mijn computer en een externe beveiligde USB. Deze zullen mijn huis niet verlaten en zullen beveiligd zijn. Er zal geen nood zijn aan een overdracht van gegevens. De verzamelde data zal enkel gebruikt worden voor het doel beschreven in het onderzoeksontwerp en zal met niemand gedeeld worden. De data zullen ook niet langer dan nodig bewaard worden (1 jaar na de afloop van het onderzoek).

How will you manage intellectual property rights issues?

De enige documenten met auteursrechten maken deel uit van de literatuurstudie. Het is toegestaan om deze documenten te consulteren en bewaren voor eigen gebruik. Ik zal er naar refereren op de correcte APA 7-wijze in de masterproef, gebruik makend van het citaatrecht.

Data Storage and Backup during Research

How will you store and backup data during research?

De data zal bewaard worden op de computer van de onderzoeker die beveiligd is met een wachtwoord. Het zal niet bewaard worden op een cloud omwille van de veiligheidsrisico's die daarmee gepaard gaan. Een back-up zal wekelijks manueel gemaakt worden op een externe beveiligde USB. Ik heb nog voldoende ruimte op mijn computer en leg een aparte USB aan voor alle data die ik zal verzamelen.

How will you ensure that stored data are secure?

Het risico zal beperkt worden door zowel de computer als de USB steeds thuis te laten met ook een wachtwoord beveiliging. Er zal tevens geen gevoelige data op de cloud opgeslagen worden. Data zal enkel moeten getransfereerd worden tussen de computer en de USB. De onderzoeker zal de enige zijn met toegang tot de data. Tevens moet benadrukt worden dat de data van de respondenten geanonimiseerd wordt en zo het risico laag gehouden wordt.

Data Selection and Preservation after Research

Which data should be retained for preservation and/or sharing?

De data moet bewaard blijven gedurende het onderzoek en tot na de toekenning van de punten voor de masterproef. Het is mogelijk dat de promotor de data zal willen inkijken. De data zal bewaard worden voor 1 jaar na afloop van het onderzoek. Er zijn geen verdere specifieke verplichtingen.

What is the long-term preservation plan for the selected datasets?

Er is geen lange termijn bewaring vereist, de data zullen vernietigd worden.

Data Sharing

Are any restrictions on data sharing required?

De data is persoonlijk en gevoelig en zal dus niet gedeeld worden. Hierop kan enkel een uitzondering gemaakt worden indien de promotor van het masterproefonderzoek dit vraagt met het oog op het voorkomen van fraude. Indien dit het geval is, zullen de namen en e-mailadressen nog steeds niet vrijgegeven worden omdat de data geanonimiseerd is. Er zal dus enkel verwerkte data beschikbaar zijn waarbij geen personen meer kunnen geïdentificeerd worden. Verder zal de data niet gedeeld worden. Er is geen sprake van auteursrecht.

How will you share data selected for sharing?

De verwerkte data zal uiteindelijk gepubliceerd worden in een vorm van een masterproef. De data zal geanonimiseerd zijn waardoor de publicatie zonder problemen kan verlopen. De data zal mogelijks beschikbaar zijn in de online bibliotheek van Universiteit Gent. Mijn werk zal geen DOI hebben maar wel kunnen geciteerd of gerefereerd worden.

Responsibilities and Resources

Who will be responsible for data management?

Er is slechts één onderzoeker die dit project uitvoert. Ik, Laura Byn, zal bijgevolg zelf instaan voor alles wat betrekking heeft op data management. Indien twijfels de kop opsteken, zal ik mijn promotor consulteren.

Will you need additional resources to implement your DMP?

/

GDPR Record

Admin Details

Project Name: De rol van seksuele scripts in seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen Vlaamse adolescenten - GDPR Record

Principal Investigator / Researcher: Laura Byn

Institution: Ghent University

Collection and processing of personal data

1. Are you collecting or processing personal data?

- Yes

Persoonlijke en gevoelige data zal verzameld worden.

2. In what format are you collecting or processing the personal data?

- Digital

3. Are you collecting or processing primary personal data and/or secondary personal data?

- Primary personal data

De onderzoeker verzamelt zelf de persoonsgegevens.

4. If you are processing secondary personal data, will you inform the persons whose personal data are being processed or have they already been informed?

Niet van toepassing.

5. If no, explain why it is impossible or why it would take a disproportionate effort to inform the persons whose personal data are being processed.

Niet van toepassing.

6. How will the personal data be processed?

- Anonymised (explain below)

- Pseudonymised (explain below)

- Raw personal data, i.e. non-pseudonymised or non-anonymised (explain below)

Het zal voornamelijk gaan om uitgebreide kwalitatieve persoonsgegevens. Oorspronkelijk zal dit gaan om ruwe, onbewerkte data. Deze zullen in eerste instantie zo snel als mogelijk gepseudonimiseerd worden ter bescherming van de respondenten. In de volgende stap zal de data daarna geanonimiseerd worden. Het gaat natuurlijk steeds om zeer persoonlijke informatie die gegeven zal worden in de interviews zelf waardoor het 100% anonimiseren (ook al wordt de sleutel met de gegevens van de respondenten overall definitief verwijderd) niet steeds realistisch is.

7. If you are going to process personal data in a pseudonymised form, describe the method of pseudonymisation, where you will keep the key, and who has access to it.

De interviews van de respondenten zullen elk een cijfer krijgen en de naam (en e-mailadres) zal in eerste instantie in een apart excel document bewaard worden. Plaatsgegevens zullen verwijderd worden. Dit excel-bestand zal op de computer van de onderzoeker apart beveiligd worden met een wachtwoord.

Categories of personal data & data subjects

8. Are you collecting/processing any of the following special categories of data?

- Data concerning health (physical and mental health), an individual's sex life, or an individual's sexual orientation

De personen die ik zal interviewen zullen informatie verschaffen over hun seksuele leven en ervaringen. Het gaat om minderjarigen tussen de 16 en 18 jaar.

9. Which other categories of personal data are you collecting/processing?

- Identification data (names, titles, addresses, phone numbers, passport numbers, IP addresses, cookies, electronic location data (GPS, mobile phone)...))
- Personal characteristics (age, gender, date of birth, marital status, nationality...)
- Psychological details (personality, character...)
- Audio and video recordings

Ik zal audio en video fragmenten verwerken van de interviews die ik heb afgenomen. Ook zal ik de e-mailadressen en namen bezitten op een gegeven moment in het onderzoek om de respondenten te contacteren. Ik zal ook hun gender en leeftijd kennen om de doelstelling van mijn onderzoek adequaat te bereiken. Verder zal gepolst worden naar visies en denkwijzes van de respondenten.

10. Whose personal data are you collecting/processing?

- Children over the age of 16

De data van jongeren 16-18 jaar die in het vijfde, zesde en zevende jaar secundair onderwijs zitten.

11. Will your research be seriously hampered if the persons whose personal data are being collected/processed exercise their right to access, to rectification, to restriction of processing, to be forgotten, to data portability and/or to object?

- No

Het zou geen probleem vormen indien de respondenten hun eigen data willen opvragen, laten corrigeren, een overdracht vragen. Het kan wel een probleem vormen indien zij vragen om de data onmiddellijk te verwijderen. Maar dan kunnen in principe nieuwe respondenten worden gezocht.

12. If yes, please justify the need to deviate from one or more of the rights mentioned in question 11. A justification is required for each deviation.

Niet van toepassing.

Purpose(s) of the processing

13. What is/are the purpose(s) of the personal data processing?

De data zal verwerkt worden in een sociaal-criminologisch onderzoek dat onderzoek doet naar de invloed van seksuele scripts op seksueel grensoverschrijdend gedrag onder Vlaamse adolescenten.

14. What is the legal ground for the processing? If the data are being processed for multiple purposes, you must describe the legal ground for each purpose.

- The individuals participating in the research have freely given their explicit consent for the processing of their personal data for one or more specific purposes.

15. If you are processing special categories of personal data (see question 8), on which exception is this based?

- The data subject has given his or her explicit consent.

GDPR responsibility

16. Which institution(s) is/are involved in the research?

- Ghent University

Enkel de Faculteit Recht en Criminologie van Universiteit Gent is betrokken.

17. Is there another university, hospital, research institute or partner involved in the research (besides Ghent University and/or Ghent University Hospital)?

- No

/

18. Please specify who determines the purposes ('why') and the means ('how') of the research.

- This is determined within Ghent University: UGent is the data controller.

Data transfers & categories of recipients

19. Are you disclosing/sharing/transferring personal data beyond your project team, either with recipients in UGent or UZ Gent, or with external recipients during or after your research?

- No

20. If yes, to or with which categories of recipients are the personal data being disclosed/shared/transferred?

Niet van toepassing.

21. If yes, where are the personal data being disclosed/shared/transferred to?

Niet van toepassing.

22. What is/are the purpose(s) of the data transfer?

Niet van toepassing.

23. What is the legal ground for the data transfer? If there will be multiple data transfers, you need to indicate the legal ground for each data transfer.

Niet van toepassing.

Retention period

24. What is the envisaged retention period for the different categories of personal data? Please motivate.

De vooropgestelde termijn voor de bewaring van de data is 1 jaar na het afsluiten van het onderzoek. Dit is een redelijke termijn voor het eventuele opvragen en controleren op fraude door de universiteit, gecombineerd met geen onnodige bewaring van gevoelige data voor een lange termijn.

Risk analysis

25. To analyse the possible risks associated with the processing of personal data, please tick the boxes that apply to this research.

- Special categories of personal data are processed in this research (see question 8).
- Personal data of children or other vulnerable persons are processed in this research (see question 10).

26. Does the research constitute a probable high-risk processing? If you ticked two or more boxes in question 25, the answer is 'yes'.

- Yes

Security measures

27. What technical and organisational security measures are in place to protect personal data?

- I hereby confirm that I carry out my research in accordance with the guidelines on information security of UGent and/or UZ Gent.

28. If you have motivated the need to deviate from one or more of the rights of the persons whose personal data you are collecting/processing in question 11 and 12, please describe which safeguards are put in place to protect their rights and freedoms.

/

DPIA

Admin Details

Project Name: De rol van seksuele scripts in seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen Vlaamse adolescenten - DPIA

Principal Investigator / Researcher: Laura Byn

Institution: Ghent University

Data Protection Impact Assessment

1. Does your research fall under the scope of a template DPIA?

- Yes (specify below)

Ja, de verzamelde data zijn gevoelig aangezien zij gaan over de seksualiteit van individuen en hebben betrekking op minderjarigen van 16-18 jaar.

2. Provide more details for any of the risks that you have ticked in question 25 under the 'GDPR record' tab, so the overall risks related to your processing are clearly and accurately described.

De data zijn gevoelig (seksualiteit) en hebben betrekking op minderjarigen (16-18-jarigen). Een datalek zou problematisch zijn in die zin dat het een negatieve invloed zou hebben op de respondenten. Vooral hun mentale welzijn kan op het spel staan. Derden kunnen de gevoelige informatie ook misbruiken. Het zou hun reputatie kunnen schaden door de vertrouwensbreuk.

3. Explain why the processing of personal data is necessary to achieve the purposes of the research. Include the benefits for individuals and the wider public.

Er wordt onderzoek gedaan naar de invloed van seksuele scripts op de beleving van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Door het beter begrijpen van de rol die scripts innemen, kan verder onderzoek verricht worden naar het voorkomen van en het leren beter omgaan met sociale leerprocessen rond seksuele scripts en seksueel grensoverschrijdend gedrag. De prevalentiecijfers voor seksueel grensoverschrijdend gedrag onder Vlaamse jongeren zijn momenteel namelijk verontrustend hoog. Er is dus een algemeen maatschappelijk belang.

4. Can the processing or part of the processing reasonably be achieved in a different/alternative way, less detrimental to the privacy of data subjects? Evaluate the possible alternatives.

- No

Er moet nog steeds gebruik gemaakt worden van gevoelige gegevens van minderjarigen indien onderzoek wordt gedaan naar die doelgroep. Er zal wel alles aan gedaan worden om de gegevens zo snel mogelijk te pseudonimiseren en te anonimiseren. Zij zullen niet langer dan nodig bewaard worden.

5. Describe the steps, measures or controls you are taking to minimise the risk to privacy and safeguard the rights of the persons whose personal data you are collecting.

De data zal meteen gepseudonimiseerd en zo snel en goed als mogelijk geanonimiseerd worden bij het verwerken. Er zal geen gebruik gemaakt worden van cloud opslag maar enkel van opslag op 1 computer waartoe slechts 1 persoon toegang heeft en een USB. Beiden zijn met een wachtwoord beveiligd. De data zullen niet overgedragen worden, noch naar een ander land, noch naar een andere persoon. De data zal worden verwijderd van zodra dit mogelijk is en maximaal na 1 jaar.

6. Describe the steps you have taken to make sure the research is as accurate as possible and there are minimal unintended consequences.

Dit data management plan zal up to date gehouden worden en voorgelegd worden aan de promotor van het masterproefonderzoek.

7. Is the (possible) negative effect or risk for the privacy of the data subjects in reasonable proportion to the processing purposes?

- Yes

8. How would you describe the likelihood of the risk(s) after having completed the previous questions in this DPIA?

- Limited

9. How would you describe the impact of the risk(s) after having completed the previous questions in this DPIA?

- Limited

10. How would you describe the risk(s) after having completed the previous questions in this DPIA?

- Acceptable risk(s) left

4.6. Wetenschapspopulariserende samenvatting

‘Ge weet da ge nie veilig zijt. Ge weet dat er zoveel kan gebeuren met u, gewoon omda ge effe wilt gaan fuiven.’

Eén op twee. Eén op twee Vlaamse jongeren werd intiem aangeraakt zonder dat ze dit echt wilden. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is niet enkel een buzzwoord. Het is een prangend probleem waar jongeren dagelijks mee kampen. Het passief accepteren hiervan resulteert in een schouderophalende cultuur die dit normaliseert. Seksuele scripts zouden hier voor iets tussen zitten. Seksuele scripts zijn kortweg cultureel voorgeschreven scenario's voor seksueel contact. Door het onderzoeken van deze scripts bij jongeren (16-18j) kan het verband met de beleving en interpretatie van seksueel geweld blootgelegd worden.

Wat blijkt? De meeste jongeren beschikken over een gemengd script. Dit script bevat enerzijds traditionele genderrollen (denk aan de dominante man die altijd seks wil en de passieve, koele vrouw die haar grenzen moet bewaken) en anderzijds meer gelijkwaardige rollen voor mannen en vrouwen.. Jongeren vinden echter nog steeds dat de man de initiatiefnemer moet zijn en blijven het lichaam van de vrouw objectiveren. De seksuele standaard blijft ook hardnekkig aanwezig. Meisjes zijn nog steeds een *slet* en jongens nog steeds stoer bij het hebben van meerdere seksuele partners.

De jongeren met meer stereotiepe beelden in hun omgeving normaliseerden fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag veel vaker dan jongeren met gemengde scripts. Het werd vergeleken met een ijsje laten vallen. Erg, maar niet zo erg. Opmerkelijk is dat ongewenste aanrakingen op fuiven universeel worden genormaliseerd onder jongeren. Dit tot op het punt dat minstens de helft van de meisjes zich onveilig voelt en preventietechnieken gebruikt om zichzelf te beschermen.

En wat nu? De blik wordt gericht op de scholen. Jongeren krijgen nagenoeg geen les over seks, seksueel geweld en genderrollen. Nochtans broodnodig, zo blijkt. Verder zal ook de academische wereld zich verder moeten buigen over de manieren om deze scripts te beïnvloeden en het fenomeen van ongewenste aanrakingen tijdens fuiven. Tot dan is de boodschap vooral: praat erover.